Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2026)0215

Sprawozdanie Komisji dotyczące Turcji – 2025 r.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 czerwca 2026 r. w sprawie sprawozdania Komisji dotyczącego Turcji – 2025 r. (2025/2256(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 i 18 kwietnia 2024 r., 30 czerwca 2023 r., 23 czerwca 2022 r., 24 czerwca 2021 r. i 12 grudnia 2019 r. oraz wszystkie wcześniejsze odnośne konkluzje Rady i Rady Europejskiej,

– uwzględniając członkostwo Turcji w Radzie Europy i NATO,

– uwzględniając umowę między Unią Europejską a Republiką Turcji o readmisji osób przebywających nielegalnie[1] (umowa o readmisji UE–Turcja),

– uwzględniając oświadczenie członków Rady Europejskiej z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie Turcji,

– uwzględniając oświadczenia UE–Turcja: Rady z dnia 18 marca 2016 r. i Rady Europejskiej z 29 listopada 2015 r.,

– uwzględniając unijne ramy negocjacyjne dla Turcji z dnia 3 października 2005 r.,

– uwzględniając oświadczenie wydane przez Wspólnotę Europejską i jej państwa członkowskie 21 września 2005 r. w następstwie oświadczenia złożonego przez Turcję po podpisaniu przez nią protokołu dodatkowego do Układu z Ankary 29 lipca 2005 r.,

– uwzględniając konkluzje Rady z dnia 11 grudnia 2006 r. i 6 marca 2020 r. oraz konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w

[1] Dz.U. L 134 z 7.5.2014, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/252/oj.

Kopenhadze w dniach 21–22 czerwca 1993 r., znane również jako kryteria kopenhaskie,

– uwzględniając konkluzje prezydencji Rady z dnia 16 grudnia 2025 r. w sprawie rozszerzenia oraz konkluzje Rady z dnia 17 grudnia 2024 r. i 12 grudnia 2023 r.,

– uwzględniając międzynarodowe prawo morza odzwierciedlone w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS), która ustanawia ramy prawne regulujące strefy morskie i suwerenne prawa państw nadbrzeżnych,

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 4 listopada 2025 r. pt. „Komunikat z 2025 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE” (COM(2025)0690) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2025 dotyczące Turcji” (SWD(2025)0756),

– uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 06/2024 z dnia 24 kwietnia 2024 r. pt. „Instrument Pomocy dla Uchodźców w Turcji – zapewnił korzyści uchodźcom i społecznościom przyjmującym, lecz wpływ i trwałość działań wciąż są niepewne”,

– uwzględniając wspólne komunikaty Komisji oraz wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z dnia 29 listopada 2023 r. (JOIN(2023)0050) i 22 marca 2021 r. (JOIN(2021)0008) w sprawie stanu stosunków politycznych, gospodarczych i handlowych między UE a Turcją,

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 25 września 2025 r. zatytułowany „Dziewiąte sprawozdanie roczne w sprawie Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji” (COM(2025)0517),

– uwzględniając rezolucję Europejskiego Komitetu Regionów z dnia 3 kwietnia 2025 r. w sprawie aresztowania tureckich burmistrzów i zamachu na demokrację lokalną w Turcji,

– uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Regionów z dnia 5 marca 2026 r. w sprawie pakietu rozszerzeniowego 2025 – Bałkany Zachodnie i Turcja,

– uwzględniając podstawowe zasady prawa międzynarodowego oraz Kartę Narodów Zjednoczonych, porozumienia wysokiego szczebla z 1977 r. i 1979 r. między przywódcami obu społeczności na Cyprze, a także odpowiednie rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie Cypru, w tym rezolucję 186 (1964) z dnia 4 marca 1964 r., w której potwierdzono suwerenność Republiki Cypryjskiej, rezolucje 541 (1983) i 550 (1984) z dnia 11 maja 1984 r. w sprawie działań secesjonistycznych na Cyprze, rezolucję 789 (1992) z dnia 25 listopada 1992 r., oświadczenie przewodniczącego Rady

Bezpieczeństwa ONZ z dnia 23 lipca 2021 r. w sprawie Warosii, a także oświadczenie przewodniczącego Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie sił pokojowych ONZ na Cyprze (UNFICYP), których mandat przedłużono do 31 stycznia 2027 r. na mocy rezolucji 2815 (2026),

– uwzględniając art. 46 europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC), który stanowi, że układające się strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) we wszystkich sprawach, w których są stronami, i uwzględniając wynikające z tego zobowiązanie Turcji do wdrożenia wszystkich wyroków ETPC,

– uwzględniając odnośne rezolucje Komitetu Ministrów Rady Europy,

– uwzględniając deklarację 12(2025) Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy z dnia 27 marca 2025 r. pt. „Zwolnienia burmistrzów w Turcji”,

– uwzględniając sprawozdanie przyjęte przez Komisję Wenecką Rady Europy na posiedzeniu 9 i 10 października 2025 r. w sprawie wpływu tymczasowego aresztowania burmistrzów na sprawowanie lokalnych rządów demokratycznych,

– uwzględniając światowy ranking wolności prasy za 2025 r. opublikowany przez Reporterów bez Granic,

– uwzględniając sprawozdanie monitorujące z 2025 r. opublikowane przez mechanizm szybkiego reagowania w kwestii wolności mediów,

– uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet oraz konwencję stambulską,

– uwzględniając wskaźnik postrzegania korupcji z 2025 r. opublikowany 10 lutego 2026 r. przez Transparency International,

– uwzględniając dokument Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) z dnia 22 listopada 2025 r. pt. „Republika Turcji: oświadczenie końcowe służb z misji przeprowadzonej na podstawie art. IV w 2025 r.”,

– uwzględniając sprawozdanie Światowego Forum Ekonomicznego za 2025 r. na temat nierówności płci na świecie, opublikowane 11 czerwca 2025 r.,

– uwzględniając oświadczenie UNESCO z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie Hagii Sophii oraz odpowiednie decyzje Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO nr 44 COM 7B.58 (2021) i 45 COM 7B.58 (2023) w sprawie historycznych obszarów Stambułu, przyjęte odpowiednio na 44. i 45. sesji,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie strategii rozszerzenia UE[2],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie pogłębienia integracji europejskiej z myślą o przyszłym rozszerzeniu[3],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 lutego 2026 r. w sprawie ukierunkowanych wydaleń zagranicznych dziennikarzy i chrześcijan w Turcji pod pretekstem zapewniania bezpieczeństwa narodowego[4],

– uwzględniając wszystkie swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Turcji,

– uwzględniając swoje rezolucje w sprawie Cypru,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie setnej rocznicy ludobójstwa Ormian[5],

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A10-0106/2026),

A. mając na uwadze, że Turcja wciąż jest krajem kandydującym do przystąpienia do UE; mając na uwadze, że członkostwo w UE pozostaje wielokrotnie deklarowanym celem politycznym rządu tureckiego, chociaż nadal rośnie przepaść pod względem wartości i zasad zapisanych w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej i niektórych strategii politycznych UE; mając na uwadze, że Turcja – aby ożywić swoją europejską perspektywę – musi w wiarygodny sposób wykazać swoje zaangażowanie na rzecz bliższych stosunków i dostosowania się do Unii Europejskiej, poszanowania i przestrzegania kryteriów kopenhaskich, w tym polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE, normalizacji stosunków ze wszystkimi państwami członkowskimi UE oraz utrzymywania stosunków dobrosąsiedzkich z UE i wszystkimi jej państwami członkowskimi; mając na uwadze, że wielokrotnie zwracano się do Turcji o powstrzymanie się od wszelkich działań naruszających suwerenność i suwerenne prawa wszystkich państw członkowskich UE oraz prawo międzynarodowe i unijne;

B. mając na uwadze, że negocjacje w sprawie przystąpienia do UE faktycznie wstrzymano w 2018 r. z powodu pogorszenia się

---

2 Teksty przyjęte, P10_TA(2026)0077.
3 Dz.U. C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI :http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
4 Teksty przyjęte, P10_TA(2026)0047.
5 Dz.U. C 328 z 6.9.2016, s. 2.

praworządności i demokracji w Turcji oraz w kontekście napiętych wówczas stosunków dwustronnych;

C. mając na uwadze, że w swoim najnowszym sprawozdaniu z postępów z 2025 r. Komisja ponownie odnotowała w Turcji poważny regres w obszarze praworządności i pogarszającą się sytuację w zakresie praw człowieka oraz zgłosiła obawy co do przestrzegania podstawowych zasad demokratycznych w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym w 2024 r.;

D. mając na uwadze, że stan niezależności sądownictwa pozostaje szczególnie niepokojący pomimo 11 „pakietów sądowych” uchwalonych przez rząd turecki od 2019 r.; mając na uwadze, że porządek konstytucyjny kraju jest zagrożony, ponieważ autorytet Trybunału Konstytucyjnego jest podważany przez sądy niższego szczebla odmawiające wykonywania jego orzeczeń;

E. mając na uwadze, że w świetle prawa wyraźnie istnieją podwójne standardy, o czym świadczy bardzo zróżnicowane traktowanie podobnych spraw, zwłaszcza w politycznych lub głośnych postępowaniach sądowych lub w sprawach związanych z zarzutami o znieważenie urzędników państwowych;

F. mając na uwadze, że Turcja systematycznie instrumentalizowała prawo karne i przepisy antyterrorystyczne w celu rozprawienia się z urzędnikami wybieranymi, politykami opozycji i obrońcami praw człowieka; mając na uwadze, że w ostatnim czasie standardy i procesy demokratyczne w Turcji bardzo się pogorszyły, zarówno na poziomie lokalnym, jak i krajowym, w wyniku orzeczeń sądowych i presji rządowej wywieranej na opozycyjnych burmistrzów i opozycyjne gminy; mając na uwadze, że od wyborów lokalnych w marcu 2024 r. co najmniej 39 burmistrzów z partii opozycyjnych (29 z Republikańskiej Partii Ludowej (CHP) i 10 z Ludowej Partii Równości i Demokracji (DEM)) zostało aresztowanych i usuniętych ze stanowiska; mając na uwadze, że w 13 przypadkach burmistrzów zastąpiono pełnomocnikami powołanymi przez rząd;

G. mając na uwadze, że 21 maja 2026 r., po przedłużającym się postępowaniu sądowym, regionalny sąd apelacyjny w Ankarze orzekł o bezwzględnej nieważności kongresu partii CHP z 2023 r. („mutlak butlan”), a tym samym unieważnił wybory, które doprowadziły do wyboru Özgüra Özela na przewodniczącego i ukonstytuowania się obecnego kierownictwa partii; mając na uwadze, że tej decyzji sądu, pomimo ewentualnych toczących się odwołań, towarzyszył specjalny nakaz skutecznego odwołania z urzędu wybranego kierownictwa i przekazania mandatu byłemu przewodniczącemu Kemalowi Kılıçdaroğlu i poprzedniemu zgromadzeniu partii; mając na uwadze, że trzy dni później, 24 maja 2026 r., na wniosek zespołu byłego przewodniczącego Kılıçdaroğlu, turecka policja prewencji wkroczyła siłą do siedziby CHP w Ankarze, przy użyciu gazu łzawiącego i

przemocy, aby wyegzekwować orzeczenie sądu o odwołaniu wybranego kierownictwa i przywróceniu poprzedniego;

H. mając na uwadze, że demokratycznie wybrany burmistrz Stambułu Ekrem İmamoğlu jest w więzieniu od 19 marca 2025 r. pod sfabrykowanymi zarzutami noszącymi znamiona presji politycznej i stanowiącymi rażące naruszenie podstawowych zasad prawa karnego, takich jak zasada odpowiedzialności indywidualnej; mając na uwadze, że powszechnie uznaje się to za próbę politycznego wyeliminowania głównego kandydata opozycji w następnych wyborach prezydenckich;

I. mając na uwadze, że na rozpatrzenie przez Wielkie Zgromadzenie Narodowe Turcji (GNAT) czeka obecnie około 800 wniosków o uchylenie immunitetu parlamentarnego obecnych posłów; mając na uwadze, że zdecydowana większość tych wniosków dotyczy posłów z partii opozycyjnych, głównie DEM i CHP;

J. mając na uwadze, że Turcja jest członkiem Rady Europy i w związku z tym obowiązują ją na mocy prawa wyroki ETPC; mając na uwadze, że z powodu niestosowania przełomowych orzeczeń ETPC wobec Turcji toczy się historyczne postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego; mając na uwadze, że Turcja stale plasuje się wśród krajów, w których najczęściej dochodzi do naruszeń praw człowieka i podstawowych wolności chronionych EKPC; mając na uwadze, że w styczniu 2026 r. Turcji dotyczyła największa liczba spraw toczących się przed ETPC – ponad jedna trzecia wszystkich spraw rozpatrywanych przez Trybunał;

K. mając na uwadze, że według Freedom House Turcja jest krajem, w którym nie ma wolności, i doświadczyła jednego z największych spadków poziomu wolności na świecie w ciągu ostatnich 11 lat; mając na uwadze, że światowy ranking wolności prasy z 2025 r. wskazuje na dalsze pogorszenie sytuacji, gdyż Turcja znajduje się w nim na 159. miejscu na 180 krajów pod kątem wolności prasy, a w sprawozdaniu podkreślono, że w Turcji rośnie autorytaryzm, kwestionuje się pluralizm mediów i wykorzystuje się wszystkie możliwe środki do podważania opinii krytyków; mając na uwadze, że według Reporterów bez Granic i sprawozdań z monitorowania mediów BIA w 2025 r. uwięziono od 20 do 29 dziennikarzy, trzech innych miesiącami przetrzymywano w areszcie domowym, a dziesiątki innych poddano kontroli sądowej w sposób naruszający ich swobodę przemieszczania się; mając na uwadze, że w tym samym okresie łącznie 58 dziennikarzy zostało zatrzymanych lub przymusowo doprowadzonych na przesłuchanie przez policję;

L. mając na uwadze, że w światowym wskaźniku nierówności płci z 2025 r. Turcja zajęła 135. miejsce na 146 krajów, co podkreśla poważne nierówne traktowanie płci i systemowe niepowodzenia w ochronie praw kobiet; mając na uwadze, że według danych platformy

„We Will Stop Femicide” w 2025 r. doszło do 297 podejrzanych zgonów kobiet i 294 kobietobójstw, podczas gdy inne źródła odnotowały aż 420 takich przypadków; mając na uwadze, że w 2025 r. odnotowano w Turcji rekordowy wzrost liczby podejrzanych zgonów kobiet; mając na uwadze, że brak kompleksowego oficjalnego systemu gromadzenia danych na temat kobietobójstw pozostaje poważnym problemem; mając na uwadze, że Turcja wyróżnia się jako jedno z państw OECD najbardziej dotkniętych przemocą wobec kobiet;

M. mając na uwadze, że według lokalnych organizacji praw człowieka IHD i TIHV w Turcji na dzień 2 grudnia 2025 r. liczba osadzonych osiągnęła rekordowy poziom 433 543, co oznacza siedmiokrotny wzrost w ciągu ostatnich 20 lat, a kolejne 460 921 osób było objętych nadzorem sądowym; mając na uwadze, że organizacje te udokumentowały również 1 412 przypadków chorych osadzonych, w tym 335 w stanie ciężkim; mając na uwadze, że turecki system więziennictwa jest niewydolny, co pogłębia takie problemy jak przeludnienie, nieodpowiednie warunki życiowe i ograniczony dostęp do podstawowych zasobów; mając na uwadze, że wzrosła liczba doniesień o naruszeniach praw człowieka w więzieniach;

N. mając na uwadze, że według Transparency International Turcja uzyskała 31/100 punktów we wskaźniku postrzegania korupcji w 2025 r., co stanowi spadek z 50/100 punktów w 2013 r. do najniższego wyniku i oznacza, że Turcja zajmuje obecnie 124. miejsce na 180 krajów; mając na uwadze, że ponad dziewięć lat po przyjęciu sprawozdania w sprawie Turcji z czwartej rundy oceny przeprowadzonej przez Grupę Państw Przeciwko Korupcji (GRECO) przy Radzie Europy w pełni wdrożono tylko trzy zalecenia z 22 zaleceń zawartych w sprawozdaniu;

O. mając na uwadze, że Turcja jest zróżnicowanym wieloetnicznym społeczeństwem w skomplikowanym regionie podatnym na napięcia;

P. mając na uwadze, że Turcja realizuje program polityczny „Turcja wolna od terroryzmu”, którego celem jest położenie kresu przemocy politycznej i znalezienie politycznego rozwiązania dla kwestii kurdyjskiej;

Q. mając na uwadze, że – abstrahując od procesu akcesyjnego – potrzebne jest konstruktywne zaangażowanie na rzecz stosunków między UE a Turcją, a także mając na uwadze, że Turcja jest członkiem NATO i kluczowym partnerem na rzecz stabilności w szerzej pojętym wschodnim regionie Morza Śródziemnego oraz w dziedzinie handlu, stosunków gospodarczych, bezpieczeństwa, migracji i współpracy przeciwko terroryzmowi; mając na uwadze, że współpraca z Turcją rozwija się w wielu obszarach polityki będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w tym poprzez dialogi na wysokim szczeblu dotyczące usuwania barier handlowych i

zacieśnioną współpracę w zakresie zapobiegania obchodzeniu sankcji, i mogłaby dalej rozwijać się w sposób stopniowy, proporcjonalny i odwracalny, w pełnej zgodności z konkluzjami Rady Europejskiej z kwietnia 2024 r.,

R. mając na uwadze, że Turcja nadal przyjmuje jedną z największych grup uchodźców na świecie; mając na uwadze, że współpraca między UE a Turcją w zakresie zarządzania migracjami, bezpieczeństwa i stabilności regionalnej nadal ma strategiczne znaczenie oraz przyczynia się do ograniczenia liczby nielegalnych i niebezpiecznych przepraw na szlaku wschodniośródziemnomorskim do Europy oraz do ratowania życia na morzu; mając na uwadze, że od 2011 r. UE wydała blisko 12,5 mld EUR na wsparcie uchodźców i społeczności przyjmujących w Turcji;

S. mając na uwadze, że dostosowanie Turcji do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE osiągnęło w 2025 r. najniższy w historii poziom 4 % w porównaniu z 6 % w 2024 r.; mając na uwadze, że jest to zdecydowanie najniższy poziom dostosowania spośród wszystkich krajów kandydujących; mając na uwadze, że ten wskaźnik nie odzwierciedla wszystkich poziomów zaangażowania danego kraju kandydującego w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa;

T. mając na uwadze, że napięcia między UE a Turcją w związku z sytuacją we wschodniej części regionu Morza Śródziemnego osłabły, ale nie ustały;

U. mając na uwadze, że Turcja nadal odgrywa istotną rolę w konflikcie syryjskim; mając na uwadze, że Turcja przeprowadziła zakrojone na szeroką skalę operacje wojskowe na terytorium Syrii, w szczególności wymierzone w terytoria kurdyjskie, oraz okupuje tereny w północnej Syrii, naruszając tymi działaniami prawo międzynarodowe;

V. mając na uwadze, że operacje wojskowe przeciwko reżimowi irańskiemu będą miały konsekwencje dla Turcji ze względu na jej bliskość geograficzną, w tym poprzez skutki uboczne, w szczególności w postaci ponownej presji migracyjnej; mając na uwadze, że Turcja była celem szeregu gróźb rakietowych skierowanych przeciwko jej terytorium z Iranu; zostały one z powodzeniem zneutralizowane za pośrednictwem zintegrowanego systemu obrony powietrznej i przeciwrakietowej NATO;

W. mając na uwadze, że UE i Turcja utrzymują szczególnie intensywne stosunki handlowe, które obejmują wysoce zintegrowane łańcuchy dostaw i szacowane są na ponad 210 mld EUR w 2024 r., przy czym Turcja jest piątym co do wielkości partnerem handlowym UE, a UE jest zdecydowanie największym partnerem handlowym Turcji, jak również głównym źródłem bezpośrednich inwestycji zagranicznych w tym kraju;

X. mając na uwadze, że na gospodarkę Turcji wpływają wysoka inflacja, niestabilność walutowa i wyzwania strukturalne, co ma bezpośrednie konsekwencje dla pracowników, gospodarstw domowych i spójności społecznej; mając na uwadze, że w ciągu ostatnich dwóch lat negatywna tendencja została zatrzymana i skorygowana za pomocą rozsądnej polityki makroekonomicznej, której realizacja wymaga jednak czasu;

Y. mając na uwadze, że obywatele Turcji zajmują drugie miejsce pod względem liczby rozpatrzonych wniosków o wizy UE;

Z. mając na uwadze, że Turcja będzie gospodarzem 31. konferencji ONZ w sprawie zmiany klimatu w Antalyi w listopadzie 2026 r. i w związku z tym powinna wykazać wiarygodne zaangażowanie w osiągnięcie swoich celów w zakresie redukcji emisji CO_2 oraz zwiększyć poziom ambicji swojej polityki klimatycznej;

AA. mając na uwadze, że czołowi działacze opozycji otwarcie opowiedzieli się ostatnio za wznowieniem kontaktów między UE a Turcją; mając na uwadze, że były współprzewodniczący Ludowej Partii Demokratycznej (HDP) Selahattin Demirtaș zaapelował o wznowienie procesu akcesyjnego Turcji, zakładając, że pomimo wszystkich obecnych trudności i niedociągnięć doprowadziłoby to do podjęcia działań w obszarze reform demokratycznych i mogłoby zmobilizować wszystkie zainteresowane strony; mając na uwadze, że przewodniczący CHP Özgür Özel w piśmie skierowanym do zainteresowanych stron z UE opowiedział się za bardziej inkluzywnym i strategicznym zrozumieniem współpracy między UE a Turcją, potwierdzając poparcie dla pełnego członkostwa i podkreślając, że pogłębienie integracji instytucjonalnej i gospodarczej – w tym w ramach procesu „Made in Europe” – posłuży jako ważny czynnik umacniania demokracji, praw człowieka i praworządności w Turcji; mając na uwadze, że kandydat na prezydenta z ramienia CHP i burmistrz Stambułu Ekrem İmamoğlu również wyraził w piśmie pogląd, iż brak dialogu z Turcją osłabiłby unijne poparcie dla transformacji demokratycznej w kraju; mając na uwadze, że zaapelował on ponadto o stopniową odbudowę stosunków opartą na zasadach, w tym o stałe zaangażowanie oparte na kryteriach kopenhaskich, a także o pilne rozpoczęcie rozmów na temat modernizacji unii celnej jako sposobu na utrzymanie ścisłego dostosowania Turcji do standardów UE oraz na wzmocnienie przejrzystości, konkurencyjności i praworządności;

Zaangażowanie na rzecz przystąpienia do UE

1. ponownie wyraża uznanie dla długotrwałych aspiracji większości społeczeństwa tureckiego dotyczących przystąpienia do UE i utrzymania statusu Turcji jako kraju kandydującego, pomimo ciągłego braku postępów i woli politycznej; rozumie, że w związku z tym zainteresowane podmioty po obu stronach procesu odczuwają

coraz większe zmęczenie; podkreśla jednak, że wszelkie zmiany w procesie akcesyjnym wymagają wymiernych postępów w utrzymaniu praworządności i procesów demokratycznych, oraz uważa, że w przypadku braku takich postępów proces przystąpienia Turcji do UE nie może zostać wznowiony;

2. podkreśla oparty na osiągnięciach, normatywny, nietransakcyjny charakter procesu przystąpienia do UE, który zależy od spełnienia kryteriów kopenhaskich i nie jest związany żadnym terminem; podkreśla, że spełnienie tych kryteriów wymaga stabilnych instytucji gwarantujących demokrację, praworządność, prawa człowieka, poszanowanie i ochronę mniejszości, stosunki dobrosąsiedzkie, uznanie wszystkich państw członkowskich, poszanowanie prawa międzynarodowego oraz dostosowanie się do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE;

3. zauważa z ubolewaniem, że choć rząd turecki wielokrotnie powtarzał, że zależy mu na członkostwie w UE, nie zajęto się wyrażonymi w poprzednich sprawozdaniach stałymi i poważnymi obawami dotyczącymi niedociągnięć mających wpływ na proces akcesyjny, w tym ciągłym podważaniem praw człowieka i ograniczeniem przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego; w ostatnim okresie udokumentowano nawet jeszcze większy poważny regres w obszarze praworządności i pogarszanie się sytuacji w zakresie praw podstawowych, co stanowi kontynuację tendencji, która w ciągu ostatniej dekady popchnęła ten kraj w kierunku modelu autorytarnego; uważa, że ta ciągła bezczynność wyraźnie wskazuje na brak prawdziwej woli politycznej rządu tureckiego do przeprowadzenia reform czy ożywienia procesu akcesyjnego;

4. apeluje do rządu tureckiego, by przeszedł od słów do czynów i zamiast ubolewać nad tym, jak długo Turcja trzymana jest na progu UE, wykazał za pomocą konkretnych i dobrze zrozumianych środków rzeczywistą gotowość do zajęcia się utrzymującymi się niedociągnięciami w dziedzinie praworządności, praw człowieka, standardów demokratycznych, wolności prasy i innych podstawowych wolności, a także w odniesieniu do poszanowania stosunków dobrosąsiedzkich i prawa międzynarodowego; podkreśla w szczególności, oprócz innych pilnych środków, potrzebę wzmocnienia niezależności sądownictwa, ochrony wolności wypowiedzi, ochrony dziennikarzy i praw władz lokalnych oraz położenia kresu politycznie motywowanym procesom;

5. przypomina jednak, że choć proces akcesyjny wstrzymano w 2018 r., Turcja nadal jest krajem o strategicznym znaczeniu, sojusznikiem NATO i krajem, z którym UE utrzymuje wielowymiarowe stosunki w obszarach od handlu, gospodarki i zarządzania migracją po politykę zagraniczną i bezpieczeństwa; podkreśla znaczenie Turcji dla regionalnych ram bezpieczeństwa i stabilności, a także dla bezpieczeństwa Ukrainy w obliczu rosyjskiej agresji; podkreśla

jednak, że rosnące rozbieżności w polityce zagranicznej są trudne do pogodzenia z europejską architekturą bezpieczeństwa i obrony; zdecydowanie popiera rozwój opartych na współpracy i wzajemnie korzystnych stosunków z Turcją we wszystkich obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, prowadzony w stopniowy, proporcjonalny i odwracalny sposób zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z kwietnia 2024 r., a także w oparciu o prawo międzynarodowe i z myślą o jego promowaniu;

6. wyraża nadzieję na zmianę kursu w zaangażowaniu rządu tureckiego w podstawowe kwestie leżące u podstaw procesu przystąpienia do UE, co umożliwiłoby rozwój stosunków między UE a Turcją w kierunku bliższego partnerstwa z perspektywą ewentualnego wznowienia procesu akcesyjnego w przyszłości;

7. jest głęboko zaniepokojony słabym i rzadko zabieranym głosem innych instytucji UE i wielu państw członkowskich UE w obliczu erozji praworządności w Turcji; podkreśla, że fakt, iż unijni urzędnicy wysokiego szczebla nie są w stanie systematycznie i publicznie poruszać kwestii trwającego regresu demokracji – zwłaszcza podczas oficjalnych wizyt w tym państwie – grozi dalszą alienacją tureckiego społeczeństwa obywatelskiego oraz osłabieniem wizerunku i wiarygodności UE, w tym wśród najbardziej prounijnych tureckich grup społecznych, a zaradzenie tej sytuacji zajmie dużo czasu; wzywa ambasadora UE i ambasadorów państw członkowskich UE w Turcji, by ponownie zaczęli odwiedzać uwięzione ważne osobistości, brali udział w odpowiednich procesach, publicznie sprzeciwiali się ciągłym atakom na partie polityczne i członków opozycji oraz głosy sprzeciwu, a także by regularnie zgłaszali władzom tureckim obawy w tym zakresie, a jednocześnie nadal ściśle współpracowali ze społeczeństwem obywatelskim;

Istota procesu akcesyjnego – demokracja, praworządność i prawa podstawowe

8. wyraża głębokie zaniepokojenie postępującą poważną erozją praworządności i brakiem niezależności sądów w Turcji w ramach głęboko zakorzenionej autorytarnej interpretacji systemu prezydenckiego; ubolewa nad represjami i arbitralnymi postępowaniami sądowymi prowadzonymi przez turecki wymiar sprawiedliwości wobec polityków, dziennikarzy, prawników, działaczy, artystów i każdego, kto odważy się wyrazić głos krytyczny; ponadto ubolewa nad ograniczaniem wolności mediów, aktywności obywatelskiej i prawa do zgromadzania się w kraju i wzywa rząd do odwrócenia tej tendencji, zanim będzie za późno; wzywa do przyjęcia środków strukturalnych umożliwiających znaczną poprawę niezależności sądów;

9. ubolewa nad brakiem bezstronności i niezależności oraz powszechnym stosowaniem podwójnych standardów w sądownictwie,

zarówno przez prokuratorów, jak i sędziów, w szczególności w odniesieniu do spraw dotyczących znieważania urzędników lub zarzutów korupcji; zauważa, że zwolennicy rządu nie są traktowani w taki sam sposób jak członkowie opozycji; ponadto ubolewa nad bezprawną praktyką odwoływania i arbitralnego przenoszenia sędziów zajmujących się sprawami politycznymi, co znacząco wpływa na bezstronność procesu; wzywa tureckie sądownictwo do położenia kresu praktyce wykorzystywania dowodów pochodzących od tajnych świadków; praktyka ta szczególnie powtarza się w głośnych sprawach, a dowody są przyjmowane bez weryfikacji, co stanowi wyraźne naruszenie prawa do rzetelnego procesu sądowego i jest sprzeczne z orzecznictwem ETPC; podkreśla, że to nadużywanie postępowań sądowych prowadzi do poważnych naruszeń prawnego domniemania niewinności, co jest sprzeczne z międzynarodowymi obowiązkami prawnymi i tureckim prawem krajowym; jest zaniepokojony doniesieniami o poważnym pogorszeniu jakości postępowań sądowych w Turcji, szczególnie widocznym w niskiej jakości aktów oskarżenia, co stanowi naruszenie zarówno krajowych, jak i międzynarodowych standardów prawnych; wskazuje na turecką Radę Sędziów i Prokuratorów oraz na jej oczywisty brak niezależności od rządu przy wyborze, rekrutacji i promowaniu sędziów i prokuratorów – jest to kluczowy czynnik umożliwiający celowe wykorzystywanie wymiaru sprawiedliwości jako broni w celu tłumienia sprzeciwu;

10. zauważa z ubolewaniem, że chociaż polityka rozszerzenia UE obecnie na nowo nabiera rozpędu, Turcja nie wykorzystuje tej szansy ze względu na brak reform demokratycznych; ponadto zauważa, że pierwszym krokiem do skorzystania z tej możliwości byłoby zastosowanie się do orzeczeń ETPC i Trybunału Konstytucyjnego Turcji; jest nadal zbulwersowany ciągłym lekceważeniem przełomowych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i ETPC i niestosowaniem się do nich przez władze tureckie, a w szczególności przez tureckie sądownictwo, co podważa pewność prawa i utrwala naruszenia systemowe; z ubolewaniem odnotowuje przedłużające się postępowanie w sprawie naruszenia przepisów prowadzone przez Komitet Ministrów Rady Europy, w którym to postępowaniu nie udało się podjąć skutecznych działań w celu egzekwowania wyroków ETPC i zapewnienia ich przestrzegania; wzywa Komisję i państwa członkowskie, by wykorzystały wszystkie kanały dyplomatyczne do nakłonienia Turcji do wykonania odnośnych orzeczeń ETPC, a także by rozważyły zastosowanie odpowiedniej warunkowości finansowania w zależności od stosowania się do orzeczeń ETPC; z całą stanowczością potępia niezmienną i celową decyzję władz tureckich o nielegalnym przetrzymywaniu w więzieniu ze względów politycznych ważnych osobistości takich jak byli współprzewodniczący partii HDP Selahattin Demirtaş i Figen Yüksekdağ (przez ponad 9 lat) oraz obrońca praw człowieka Osman Kavala (przez ponad 8 lat), pomimo odpowiednich orzeczeń ETPC; wzywa do ich bezzwłocznego i bezwarunkowego uwolnienia; jest

zbulwersowany faktem, że zamiast zostać natychmiast zwolniony, 6 stycznia 2026 r. Selahattin Demirtaş otrzymał dodatkową karę ponad roku więzienia w innej sprawie na podstawie przemówień wygłoszonych w 2015 r., pomimo trzech przełomowych orzeczeń ETPC, w których zaapelowano o jego uwolnienie, przy czym ostatnie z tych orzeczeń uprawomocniło się 3 listopada 2025 r.; uważa te działania za poważne nadużycie władzy i przejaw rażącego lekceważenia praworządności; ponownie wzywa Turcję do pełnego wdrożenia wszystkich wyroków ETPC zgodnie z art. 46 europejskiej konwencji praw człowieka oraz z bezwarunkowymi obowiązkami wynikającymi z art. 90 tureckiej konstytucji, w tym orzeczenia ETPC z 2023 r. w sprawie Yüksel Yalçınkaya przeciwko Turcji i w sprawach powiązanych; odnotowuje decyzję ETPC, by nie przyznawać odszkodowania ani nie pokrywać kosztów sądowych w tysiącach spraw następczych, co może być potencjalnie nieuczciwe wobec skarżących i niezgodne z wcześniejszą praktyką Trybunału; wzywa Turcję do poszanowania również wyroków dotyczących osób zaginionych i mienia na Cyprze, w tym decyzji ETPC z dnia 24 stycznia 2008 r. w sprawie zabójstw Tassosa Isaaka i Solomosa Solomou; wzywa władze tureckie do wykonania międzynarodowych nakazów aresztowania wydanych wobec podejrzanych o te morderstwa oraz do przekazania tych osób Republice Cypryjskiej;

11. jest głęboko zaniepokojony narastającym kryzysem konstytucyjnym w Turcji spowodowanym odmową zastosowania się przez sądy powszechne do wiążących wyroków Trybunału Konstytucyjnego lub innych decyzji odpowiednich wyższych instancji sądowych, co stanowi wyraźne naruszenie porządku prawnego; potępia dalsze pozbawienie wolności Cana Atalaya, oskarżonego w sprawie Gezi, pomimo dwóch wiążących orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, i zdecydowanie potępia bezprawne pozbawienie go mandatu parlamentarnego z jawnym naruszeniem gwarancji konstytucyjnych i demokratycznej woli elektoratu; potępia decyzję 13. Sądu Karnego w Stambule w sprawie odrzucenia nakazu Trybunału Konstytucyjnego o ponownym rozpoznaniu sprawy Tayfuna Kahramana, innego oskarżonego w sprawie Gezi, którego stan zdrowia znacznie się ostatnio pogorszył, a także potępia odrzucenie jego wniosków o wstrzymanie wykonania kary i zwolnienie; jest zbulwersowany niedawnym skazaniem Ayşe Barımy, znanej menedżerki talentów, w związku z zarzutem udziału w protestach w parku Gezi 13 lat temu, pomimo braku jakichkolwiek dowodów na wykroczenie; ubolewa ponadto, że 13. Izba Administracyjna Regionalnego Sądu Administracyjnego w Ankarze odmówiła zastosowania się do przełomowej decyzji Rady Stanu w sprawie Hafize Öztürk Türkmen – pierwszej sprawie związanej z jednym z pracowników akademickich zajmujących się pokojem; na mocy tej decyzji powinna ona była zostać przywrócona na stanowisko na uczelni; wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich arbitralnie zatrzymanych osób, do wycofania zarzutów wobec osób ściganych wyłącznie za korzystanie z przysługujących im praw

podstawowych oraz do położenia kresu nadużywaniu mechanizmów zwalczania terroryzmu i mechanizmów sądowych w celu uciszania sprzeciwu;

12. potępia nieustanne ataki rządu tureckiego na partie polityczne i członków opozycji, które w ostatnim roku były szczególnie dotkliwe w przypadku głównej partii opozycyjnej CHP, co jeszcze bardziej oddala Turcję od i tak już ograniczonej rywalizacji partyjnej w kierunku w pełni autorytarnego reżimu; zdecydowanie potępia politycznie zaaranżowane usunięcie z urzędu przewodniczącego CHP Özgüra Özela i kierownictwa partii w następstwie orzeczenia sądu, w którym uznano kongres CHP w 2023 r. za nieważny i zdecydowano o przywróceniu byłego kierownictwa partii; wzywa rząd turecki do położenia kresu tej polityce nadużyć, która stanowi poważny atak na pluralizm demokratyczny, praworządność oraz suwerenność członków partii i wyborców w Turcji; uważa, że sprawa ta jest najnowszym przykładem szerszego trendu stosowania represji wobec opozycji, w tym instrumentalizacji systemu sądowego w celu wyeliminowania potencjalnych konkurentów w nadchodzących wyborach, a tym samym dalszego ugruntowania w pełni autorytarnego systemu w Turcji; wzywa Komisję i państwa członkowskie do publicznego i prywatnego potępienia zawieszenia kierownictwa CHP w kontaktach z rządem tureckim oraz do bardziej konstruktywnej współpracy z tureckimi partiami opozycyjnymi; jest zaniepokojony ryzykiem długotrwałego kryzysu wewnętrznego w głównej partii opozycyjnej, jeżeli w krótkim czasie nie dojdzie do zwołania kongresu, podczas którego członkowie partii mogliby demokratycznie zadecydować o swoim kierownictwie;

13. ponownie zdecydowanie potępia dalsze przetrzymywanie i odwołanie ze stanowiska burmistrza Stambułu Ekrema İmamoğlu z CHP w ramach szeroko zakrojonej sprawy politycznej dotyczącej ponad 400 oskarżonych, w tym burmistrzów dystryktów i urzędników, z których 105 przebywa obecnie w areszcie tymczasowym; zdecydowanie odrzuca decyzję sądu okręgowego w Ankarze z 21 maja 2026 r. o unieważnieniu decyzji 38. zwyczajnej i 21. nadzwyczajnej konwencji CHP oraz o przywróceniu na stanowisko byłego lidera CHP Kemala Kılıçdaroğlu po odsunięciu obecnego przywódcy Özgüra Özela; uważa to orzeczenie za rażący przykład ingerencji państwa w wewnętrzne sprawy największej partii opozycyjnej; ponadto potępia aresztowanie 4 kwietnia 2026 r. wybranego opozycyjnego burmistrza Mustafy Bozbeya wraz z kilkoma członkami CHP pod zarzutami korupcji i przekupstwa, które według doniesień są fałszywe; uznaje te wydarzenia za kolejny dowód systemowej erozji demokratycznych rządów i pluralizmu politycznego na szczeblu lokalnym w Turcji; z zadowoleniem przyjmuje niedawne wizyty w Turcji burmistrzów i przedstawicieli miast UE oraz członków Europejskiego Komitetu Regionów, którzy okazali pozwanym solidarność i wsparcie; ponawia ich apel o poszanowanie swobód samorządowych; jest głęboko zaniepokojony przyjęciem prawie 4 000-stronicowego aktu

oskarżenia, przygotowanego pod nadzorem znanego byłego prokuratora generalnego Stambułu Akına Gürlka, w którym oskarżono İmamoğlu o kierowanie rozległą siatką przestępczą i popełnienie 142 przestępstw, co może skutkować karą do 2 430 lat pozbawienia wolności; z zadowoleniem przyjmuje ważną decyzję ETPC o przyjęciu wniosku İmamoğlu dotyczącego podejrzewanego bezprawnego zatrzymania w ramach procedury „sprawy priorytetowej”; potępia długotrwałe ataki na Ekrema İmamoğlu, obecnego kandydata na prezydenta z ramienia CHP, polegające na licznych dochodzeniach, nakładających się na siebie sprawach sądowych i arbitralnych decyzjach administracyjnych; obejmuje to kolejny niedawno sformułowany akt oskarżenia pod zarzutem „szpiegostwa politycznego” oraz bezprawne i motywowane politycznie cofnięcie dyplomu ukończenia przez İmamoğlu studiów wyższych, którego posiadanie jest warunkiem niezbędnym do sprawowania urzędu prezydenta Turcji; ubolewa nad decyzją 5. Sądu Administracyjnego w Stambule z 23 stycznia 2026 r. o odrzuceniu wniosku İmamoğlu o uchylenie decyzji o cofnięciu dyplomu; jest głęboko zaniepokojony olbrzymią liczbą postępowań zainicjowanych przed Wielkim Zgromadzeniem Narodowym Turcji w celu uchylenia immunitetu parlamentarnego obecnych posłów; postępowania te w przeważającej mierze dotyczą członków partii opozycyjnych; podkreśla, że działania te podważają perspektywę silniejszego, bardziej kompleksowego partnerstwa między UE a Turcją oraz perspektywę ogólnej poprawy stosunków; apeluje do wszystkich podmiotów politycznych w Turcji, aby poważnie zaangażowały się we wzmocnienie Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji jako pluralistycznej izby, a także aby zajęły się wyzwaniami stojącymi przed tureckim społeczeństwem i stworzyły podstawy demokratycznej przyszłości;

14. jest poważnie zaniepokojony dalszym pogarszaniem się stanu demokracji lokalnej w Turcji; zdecydowanie potępia odwołanie i aresztowanie co najmniej 39 wyłonionych w wyborach burmistrzów z partii opozycyjnych i dziesiątków urzędników lokalnych, a także zastąpienie 13 burmistrzów pełnomocnikami powołanymi przez rząd, często w związku z nadmiernie szerokim i arbitralnym stosowaniem tureckich przepisów antyterrorystycznych lub z bezpodstawnymi zarzutami o korupcję; ponownie podkreśla, że uważa tę długoletnią praktykę powoływania pełnomocników za jawny atak na najbardziej podstawowe zasady demokracji lokalnej; wzywa władze tureckie do natychmiastowego zaprzestania i cofnięcia represji wobec gmin opozycyjnych – w tym w postaci selektywnej konfiskaty aktywów finansowych – oraz do poszanowania praw wyborców do wyboru swoich przedstawicieli zgodnie z zaleceniami Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy oraz Komisji Weneckiej; jest głęboko zaniepokojony niedawną reformą prawa wymagającą od samorządów lokalnych, ich podmiotów powiązanych i przedsiębiorstw kontrolowanych przez gminy uzyskania zgody prezydenta przed założeniem przedsiębiorstw lub spółdzielni i

podjęciem innych strategicznych decyzji finansowych, co znacznie rozszerza scentralizowany nadzór wykonawczy nad podejmowaniem decyzji gospodarczych na szczeblu lokalnym i jeszcze bardziej osłabia kurczącą się autonomię samorządów lokalnych; podkreśla, że demontaż demokracji lokalnej znacznie osłabia zdolności państwa, zwłaszcza w zakresie świadczenia usług, reagowania kryzysowego (na przykład w razie trzęsienia ziemi) oraz usług społecznych dla uchodźców i słabszych grup społecznych, a tym samym zagraża bezpieczeństwu ludzkiemu;

15. potępia nękanie i atakowanie obrońców z powodu ich działalności zawodowej, o czym świadczy przetrzymywanie w więzieniu adwokata Mehmeta Pehlivana (obrońcy Ekrema İmamoğlu) lub niedawne skazanie na 11 lat więzienia adwokata Ramazana Demira (obrońcy Selahattina Demirtaşa); uważa te oraz inne działania przeciwko prawnikom za niedopuszczalną ingerencję w prawo do obrony i w zawód adwokata, a są to jedne z podstawowych elementów funkcjonowania sądownictwa i praworządności; z zadowoleniem przyjmuje uniewinnienie przez 26. Sąd Karny w Stambule prezesa i 10 członków zarządu Izby Adwokackiej w Stambule, którym zarzucano czyny związane z terroryzmem, ale podkreśla, że ta sprawa karna w ogóle nie powinna była zostać wszczęta; wzywa władze tureckie do wdrożenia zabezpieczeń zapewniających niezależność, bezpieczeństwo i autonomię prawników oraz do dopilnowania, aby prawnicy i ich organizacje zawodowe nie byli ścigani ani poddawani innym niewłaściwym naciskom wyłącznie w związku z wykonywaniem ich zgodnych z prawem funkcji, co pozwoli dostosować prawa przedstawicieli zawodów prawniczych do standardów Rady Europy;

16. nadal potępia ciągłe i nasilające się prześladowanie, cenzurowanie i nękanie dziennikarzy oraz niezależnych mediów, pozbawiające ich swobody wykonywania obowiązków zawodowych i informowania opinii publicznej, co ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania społeczeństwa demokratycznego; jest głęboko zaniepokojony doniesieniami, z których wynika, że nawet 90 % mediów krajowych jest obecnie prorządowych lub kontrolowanych przez rząd; w związku z tym głęboko ubolewa nad przejęciem przez rząd turecki kanału TELE1, jednego z niewielu pozostałych krytycznych nadawców, znajdującego się obecnie pod kontrolą pełnomocnika, i uważa, że stanowi to celowy atak na wolność mediów; potępia nękanie niezależnych dziennikarzy, którzy w 2025 r. doświadczyli większej liczby aresztowań i zatrzymań, głównie w związku z zarzutami „przynależności do organizacji terrorystycznej”, „znieważenia prezydenta” lub naruszenia ustawy o zgromadzeniach i demonstracjach; z wielkim zaniepokojeniem śledzi między innymi sprawy: dziennikarza Deutsche Welle Alicana Uludağa, który został aresztowany za posty w mediach społecznościowych sprzed ponad roku, był przetrzymywany w więzieniu o zaostrzonym rygorze przez ponad 90 dni i został niedawno zwolniony, chociaż nie wycofano

stawianych mu zarzutów, a we wrześniu jego proces zostanie wznowiony, redaktora naczelnego TELE1 Merdana Yanardağa, który jest obecnie więziony pod zarzutami „szpiegostwa”, reportera Medyascope Furkana Karabaya, który był wielokrotnie aresztowany w ciągu ostatnich trzech lat i niedawno został umieszczony w areszcie domowym na dwa miesiące, prezenterki telewizyjnej Sedef Kabaş, której wytyczono sprawę sądową za posty w mediach społecznościowych, doświadczonego dziennikarza Fatiha Altayliego, który został niedawno zwolniony do czasu rozpatrzenia jego odwołania od wyroku ponad czterech lat pozbawienia wolności pod absurdalnymi zarzutami fizycznego grożenia prezydentowi Turcji, reportera BirGüna İsmaila Arıego, który został niedawno aresztowany pod zarzutem „dezinformacji” w związku z jego pracą dochodzeniową, oraz szwedzkiego dziennikarza Joakima Medina; domaga się natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich niesłusznie przetrzymywanych dziennikarzy; głęboko ubolewa nad instrumentalizacją Najwyższej Rady Radiofonii i Telewizji – organu, który powinien być niezależny – w celu dalszego tłumienia niezależnych mediów za pomocą sankcji finansowych i dotyczących nadawania, które są w przeważającej mierze nakładane na krytyczne media; ubolewa nad licznymi i systematycznymi działaniami wymierzonymi w wolność wypowiedzi w internecie, w tym powtarzającymi się ograniczeniami dostępu do internetu, ograniczaniem przepustowości pasma, zakazami nadawania i blokowaniem kont na portalach społecznościowych, stron internetowych i tysięcy relacji informacyjnych, obok wniosków o usuwanie treści w celu uciszenia dziennikarzy i zwyczajnych obywateli, często ze względu na „bezpieczeństwo narodowe i porządek publiczny”; potępia instrumentalizację przepisów prawnych przez władze tureckie w celu ograniczenia pracy dziennikarzy i wywierania na nich ukierunkowanej presji; wzywa władze tureckie do natychmiastowego zapewnienia ochrony wolności wypowiedzi i wolności mediów oraz do zagwarantowania, że żadna osoba nie zostanie pozbawiona wolności wyłącznie z powodu pokojowego korzystania z przysługujących jej praw podstawowych, zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami Turcji w zakresie praw człowieka;

17. jest nadal zaniepokojony zakazywaniem zgromadzeń – często z nieuzasadnionych powodów – oraz nadmiernym używaniem siły wobec pokojowych demonstrantów; podkreśla, że praktyki te są sprzeczne z gwarancjami prawa do pokojowego zgromadzania się na podstawie art. 34 tureckiej konstytucji i nadal nie spełniają międzynarodowych standardów praw człowieka; jest szczególnie zaniepokojony wpływem tych naruszeń wolności osobistych na ruch studencki oraz tym, że wydaje się, iż szeroki zakres działań represyjnych – w tym arbitralne zatrzymania, dochodzenia dyscyplinarne, cięcia stypendiów, eksmisje z akademików, cenzura mediów i przemoc fizyczna – jest wykorzystywany w celu ograniczenia obecności młodzieży w sferze publicznej; ubolewa, że

bardzo wiele osób zatrzymano lub poddano środkom kontroli sądowej ze względu na ich członkostwo w organizacjach społeczeństwa obywatelskiego i izbach adwokackich lub udział w demonstracjach, w szczególności tych, które odbyły się po aresztowaniu i zatrzymaniu burmistrza Stambułu Ekrema İmamoğlu, oraz w protestach związanych z obchodami 1 maja oraz z prawami kobiet i osób LGBTI; dostrzega pewne pozytywne kroki, w tym niektóre decyzje uniewinniające, ale wzywa władze tureckie do przestrzegania wolności zgromadzania się i protestowania bez nieuzasadnionych ograniczeń;

18. wyraża rosnące zaniepokojenie tym, że władze tureckie wprowadzają do wszystkich obszarów funkcjonowania społeczeństwa regresywny program moralny oparty na podejściu religijnym, co stoi w wyraźnej sprzeczności ze świeckimi fundamentami Republiki Turcji zapisanymi w jej konstytucji; zauważa, że tę coraz intensywniejszą zmianę propagowaną przez koalicję rządzącą można zaobserwować w ustawodawstwie, dyskursie politycznym, edukacji, życiu kulturalnym i mediach, co budzi poważne wątpliwości dotyczące erozji świeckości, pluralizmu i podstawowych wolności; jest zaniepokojony decyzją rządu tureckiego o wniesieniu pozwu przeciwko 168 sygnatariuszom deklaracji „Wspólnie bronimy świeckości”, w tym przeciwko dziennikarzom, artystom i naukowcom;

19. pozostaje głęboko zaniepokojony stanem wolności akademickiej i niezależności instytucjonalnej, o czym świadczy pogarszająca się sytuacja na Uniwersytecie Boğaziçi od czasu mianowania w 2021 r. jego rektora decyzją prezydenta Turcji; uważa, że rozszerzenie modelu pełnomocnictwa na instytucje akademickie – co wywarło wyraźny negatywny wpływ na życie akademickie i wyniki instytucji – stanowi dalsze odejście od standardów UE dotyczących wolności akademickiej i odzwierciedla próby zaostrzenia przez rząd kontroli nad każdą przestrzenią ewentualnego sprzeciwu; wzywa władze tureckie do zapewnienia demokratycznych rządów i autonomii na krajowych uniwersytetach oraz do położenia kresu represjom wobec studentów, które przybierają formę ograniczania wolności zrzeszania się i wypowiedzi lub ich prawa do pełnego i swobodnego uczestnictwa w życiu akademickim; wyraża zaniepokojenie sprawą Uniwersytetu Bilgi – zamkniętego nagle dekretem prezydenckim 22 maja 2026 r. i ponownie otwartego trzy dni później po znacznym sprzeciwie publicznym i powszechnych protestach studentów i pracowników akademickich – jako kolejnym przykładem zagrożeń dla wolności akademickiej, autonomii instytucjonalnej i interwencji państwa w szkolnictwo wyższe;

20. jest wciąż głęboko zaniepokojony sytuacją w zakresie praw kobiet, a w szczególności wysokim poziomem przemocy ze względu na płeć i wysoką liczbą kobietobójstw w Turcji; wzywa władze tureckie do poprawy ram legislacyjnych i ich wdrażania, w tym przez pełne wdrożenie ustawy o ochronie nr 6284, aby skutecznie zwalczać

wszelkie formy przemocy wobec kobiet i praktykę tak zwanych zabójstw honorowych, zapewnić silniejsze mechanizmy ochrony i położyć kres utrzymującej się polityce bezkarności przez pociąganie sprawców do odpowiedzialności; ubolewa, że pomimo ogłoszenia roku 2025 „Rokiem Rodziny” rząd turecki opowiedział się za wysoce ideologicznym i regresywnym podejściem, które wskazało równość płci jako zagrożenie, co jeszcze bardziej zmniejszyło widoczność kobiet w przestrzeni publicznej i spowodowało, że przemoc wobec kobiet i dziewcząt jest często traktowana jako prywatna sprawa rodzinna, co przyczynia się do bezkarności; ponownie zdecydowanie potępia wycofanie się Turcji dekretem prezydenckim z konwencji stambulskiej i ponawia apel o cofnięcie tej decyzji i ponowne ratyfikowanie jej; jest zaniepokojony faktem, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego zajmujące się prawami kobiet nadal znajdują się pod coraz większą presją, w tym wskutek systematycznego nękania administracyjnego i postępowań sądowych; wzywa rząd turecki do zajęcia się utrzymującym się brakiem równouprawnienia płci w życiu gospodarczym, jako że Turcja ma jeden z najniższych wskaźników uczestnictwa kobiet w rynku pracy wśród państw OECD, a także utrzymującym się niskim poziomem uczestnictwa kobiet w procesach decyzyjnych i politycznych;

21. nadal potępia ciągłe naruszenia i brak ochrony praw podstawowych osób LGBTI+ w Turcji, w tym arbitralne zatrzymania, utrzymujące się nawoływania do nienawiści, przestępstwa z nienawiści, ataki fizyczne i dyskryminacyjną retorykę, a także ciągłe utrwalanie stereotypów i stygmatyzację w mediach na podstawie orientacji seksualnej i tożsamości płciowej; ubolewa nad faktem, że zamiast zająć się tą utrzymującą się dyskryminacją, władze tureckie nawet nasiliły represje, wykorzystując inicjatywę „Rok Rodziny” jako platformę specjalnie wymierzoną w społeczność LGBTI+ i jej prawa; jest głęboko zaniepokojony kilkoma projektami ustaw, które wyciekły w ciągu ostatniego roku, a które po raz pierwszy w historii Republiki Tureckiej obejmowały kryminalizację wszelkich przejawów tożsamości LGBTI+ i dobrowolnej aktywności seksualnej osób tej samej płci; wzywa władze tureckie do powstrzymania się od jakiejkolwiek reformy tureckiego kodeksu karnego, która naruszałaby międzynarodowe zobowiązania Turcji, w tym zobowiązania wynikające z EKPC; wyraża głębokie ubolewanie, że w 2025 r. rząd turecki nadal zakazywał KuirFest i marszu równości w Stambule i innych miejscach, a także wielu innych działań przeciwko homofobii, jednocześnie udzielał oficjalnych zezwoleń na wiece i demonstracje przeciwko osobom LGBTI+, na których propagowano wykluczenie i dyskryminację; ubolewa nad zamknięciem przez sąd stowarzyszenia Genç LGBTI+ z siedzibą w Izmirze – w kontekście nasilonego nękania organizacji społeczeństwa obywatelskiego zajmujących się kwestiami LGBTI+ – na podstawie zarzutów „nieprzyzwoitości”, które są coraz częściej wykorzystywane do atakowania działaczy i artystów, w tym tureckiej piosenkarki muzyki pop Mabel Matiz; z zadowoleniem przyjmuje decyzję sądu w Ankarze

z dnia 23 lutego 2026 r. o uniewinnieniu obrońcy praw człowieka i działacza LGBTI+ Enesa Hocaoğullarıego od wszystkich zarzutów; ubolewa nad jego nieuzasadnionym ściganiem, w tym osadzeniem w areszcie tymczasowym na 35 dni za korzystanie z wolności słowa na konferencji Rady Europy w marcu 2025 r.;

22. ponawia swój apel do wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawicielki Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, aby w związku z opisanym powyżej poważnym regresem demokracji rozważyła zastosowanie środków ograniczających w ramach globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka – w tym zamrożenie aktywów w UE – wobec tureckich urzędników odpowiedzialnych za poważne i umyślne naruszenia praw człowieka i podstawowych wolności, w tym urzędników pełniących rolę pełnomocników oraz osób, które ich mianowały, lub urzędników, którzy są kluczowymi podmiotami w mechanizmie represji państwa, takich jak były prokurator generalny Stambułu Akın Gürlek; jest zbulwersowany niedawnym awansem Akına Gürleka na stanowisko ministra sprawiedliwości, co wskazuje, że przez całą swoją karierę był on zawsze podmiotem politycznym realizującym program polityczny; wyraża silną solidarność z tureckim społeczeństwem obywatelskim, organizacjami praw człowieka, organizacjami praw kobiet i LGBTI+, inicjatywami młodzieżowymi, izbami zawodowymi, izbami adwokackimi i związkami zawodowymi; ponownie wyraża pogląd, że pomoc finansowa i techniczna UE powinna nadal koncentrować się na tych grupach i że powinna zostać zwiększona;

23. potępia zgłoszone przypadki ponadnarodowych represji wobec obywateli tureckich za granicą, w tym zastraszanie, przymusowe powroty i niewłaściwe wykorzystywanie mechanizmów współpracy międzynarodowej; potępia działania Turcji, które podważały europejską spójność społeczną, bezpieczeństwo i procesy demokratyczne, w tym ingerencje Turcji w wewnętrzne sprawy państw członkowskich za pośrednictwem społeczności diaspory oraz wykorzystywanie jej agencji państwowej Anadolu jako organu propagandowego; pozostaje zaniepokojony tym, że rasistowski ekstremistyczny ruch Ülkü Ocakları, znany jako „Szare Wilki” i blisko związany z rządzącą partią koalicyjną MHP, zyskuje na popularności nie tylko w Turcji, ale również w państwach członkowskich UE; wzywa UE i jej państwa członkowskie do zbadania możliwości zakazania działalności jego stowarzyszeń w państwach UE; potępia prowadzoną przez władze tureckie politykę polegającą na udzielaniu wsparcia politycznego, finansowego, medialnego i logistycznego ruchom, sieciom, stowarzyszeniom, organizacjom charytatywnym i oświatowym powiązanym z Braćmi Muzułmanami i działającym na terytorium kilku państw członkowskich UE, a także w sąsiedztwie UE, co umożliwia im prowadzenie działalności obejmującej wpływy ideologiczne, finansowanie i rekrutację; wzywa Turcję do zaprzestania wszelkich form wsparcia dla tych organizacji;

24. wyraża głębokie zaniepokojenie brakiem poprawy tragicznej sytuacji w tureckich więzieniach wynikającej z poważnego przeludnienia i złych warunków życia, przy czym według doniesień – m.in. Rady Europy – tortury i złe traktowanie są powszechne, a dostęp do zaspokojenia podstawowych potrzeb, takich jak: higiena, opieka zdrowotna i informacje, jest poważnie ograniczony; odnotowuje doniesienia o przetrzymywaniu kobiet ciężarnych w areszcie tymczasowym, w tym o przypadkach porodu w areszcie; wzywa Turcję do priorytetowego stosowania w przypadku kobiet w ciąży środków, które nie polegają na pozbawieniu wolności, oraz do zapewnienia pełnego wdrożenia reguł ONZ z Bangkoku dotyczących kobiet skazanych na karę pozbawienia wolności; jest szczególnie zaniepokojony warunkami, w jakich przetrzymywani są więźniowie małoletni, w starszym wieku i ciężko chorzy; według doniesień warunki te nie są zgodne ze standardami ustanowionymi przez Komitet Rady Europy ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu; odnotowuje niedawne reformy prawne dotyczące ustawy o pozbawieniu wolności, które utorowały drogę do przedterminowego lub warunkowego uwolnienia tysięcy więźniów; wzywa władze tureckie do unikania motywowanego politycznie dyskryminacyjnego wdrażania tych reform oraz do nadania priorytetu uwolnieniu więźniów znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym osób starszych, chorych, osób z niepełnosprawnościami oraz matek z dziećmi; wzywa władze tureckie do zreformowania polityki więziennictwa, aby zająć się kwestią niewystarczających gwarancji prawnych w zakresie zapobiegania torturom i złemu traktowaniu oraz lepiej reagować w sprawach dotyczących przypadków tortur, złego traktowania i znęcania się; jest zaniepokojony doniesieniami lokalnych organizacji praw człowieka ostrzegającymi o ponownym wzroście liczby wymuszonych zaginięć od 2016 r.;

25. wyraża uznanie dla tureckich władz i partii politycznych za ich wysiłki w kontekście realizowanej inicjatywy „Turcja wolna od terroryzmu”, która utorowała drogę do godnych uwagi przełomów takich jak zapowiedziane rozwiązanie organizacji terrorystycznej Partia Pracujących Kurdystanu (PKK); ubolewa jednak nad brakiem terminowych i zdecydowanych działań ze strony rządu tureckiego, którego gra na zwłokę i postawa wobec podejmowania kolejnych kroków w tym procesie sprawiły, że stał się bardziej niestabilny i podatny na wydarzenia zewnętrzne, a jednocześnie dała mu przestrzeń do dalszej polaryzacji; podkreśla, że nie można dopuścić, by powszechne stosowanie przepisów antyterrorystycznych było wykorzystywane do ograniczania legalnej działalności politycznej, pokojowego sprzeciwu, działalności społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów; ubolewa nad faktem, że inicjatywie tej towarzyszy atmosfera represji i ograniczania demokratycznych władz lokalnych; ubolewa nad ciągłymi represjami politycznymi, szykanami sądowymi oraz ograniczeniami praw kulturowych i językowych, z którymi mają do czynienia obywatele pochodzenia kurdyjskiego, co

podważa zasady demokracji i spójność społeczną; przyjmuje do wiadomości sprawozdanie końcowe Komisji ds. Solidarności Narodowej, Braterstwa i Demokracji, ustanowionej w ramach Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji; wyraża nadzieję, że proces ten będzie nadal postępował, przy znaczącej roli parlamentu tureckiego, i zapewni pokojowe i trwałe rozwiązanie kwestii kurdyjskiej w jej aspektach politycznych, społecznych, demokratycznych oraz związanych z bezpieczeństwem, jak również umożliwi wdrożenie reform legislacyjnych dotyczących praw Kurdów i dzięki temu doprowadzi do pojednania między różnymi grupami tureckiego społeczeństwa; podkreśla, że proces ten powinien być okazją do rozwiązania długotrwałych problemów związanych z prawami człowieka i do wzmocnienia instytucji demokratycznych; zachęca wszystkie zainteresowane strony, w szczególności rząd turecki, do pełnego wykorzystania tego procesu w celu przyspieszenia reform i wzmocnienia ochrony praw człowieka poprzez dostosowanie walki z terroryzmem, która pozostaje ważnym obszarem współpracy z UE, i innych przepisów oraz ich wdrażania do standardów praw człowieka UE i Rady Europy, z pominięciem podejścia opartego na bezpieczeństwie, które dominowało w ostatniej dekadzie; uważa za sprzeczne z powyższym i niepokojące niektóre ostatnie wydarzenia, takie jak kontynuacja systemu mianowania pełnomocników lub nowe wyroki skazujące Selahattina Demirtaşa, jego prawnika Ramazana Demira oraz burmistrza dystryktu Esenyurt w Stambule Ahmeta Özera, który został skazany na ponad 6 lat więzienia pod zarzutem „członkostwa w organizacji terrorystycznej” za rolę w nieformalnym sojuszu politycznym między jego partią CHP a partią DEM w wyborach lokalnych w 2024 r.;

26. wzywa władze tureckie do ustanowienia ram instytucjonalnych jako integralnej części każdego trwałego procesu pokojowego, aby rozwiązać problemy wymuszonych zaginięć, przymusowych wysiedleń i innych poważnych naruszeń praw człowieka wynikających z dziesięcioleci konfliktu dotyczącego kwestii kurdyjskiej; apeluje o ustanowienie pluralistycznych mechanizmów monitorowania oraz o znaczące uwzględnienie organizacji praw człowieka i podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, w tym ich włączenie we wdrażanie zaleceń Komisji ds. Solidarności Narodowej, Braterstwa i Demokracji;

27. przyznaje, że Turcja zasadniczo zapewnia odpowiednie gwarancje prawne dotyczące wolności religii lub przekonań oraz że zasada wolności wyznania jest w tym państwie ogólnie przestrzegana; zwraca się do władz tureckich o zajęcie się pozostałymi niedociągnięciami dotyczącymi ochrony praw mniejszości etnicznych i religijnych, zwłaszcza jeśli chodzi o ich osobowość prawną, niewystarczającą ochronę i niewystarczające promowanie języków mniejszości, ograniczony dostęp do wsparcia szkolnego, ograniczenia w kształceniu, mianowaniu i zapewnianiu sukcesji duchownych, ograniczony dostęp do mediów i reklamy publicznej w językach

mniejszości, a także utrzymujące się komplikacje w korzystaniu z praw własności; wzywa Turcję do wdrożenia zaleceń Komisji Weneckiej, rezolucji Rady Europy i wszystkich odpowiednich orzeczeń ETPC w tym zakresie, w tym dotyczących greckiej ludności prawosławnej na wyspach Gökçeada (Imbros) i Bozcaada (Tenedos); zauważa z zaniepokojeniem, że przedstawiciele różnych wyznań, w tym społeczności niemuzułmańskich i alewitów, nadal napotykają przeszkody biurokratyczne podczas prób rejestrowania miejsc kultu; wzywa Turcję do przyjęcia długo oczekiwanego rozporządzenia w sprawie wyboru członków zarządów w fundacjach mniejszości niemuzułmańskich kontrolujących szpitale wspólnotowe; ponawia swój apel do Turcji o poszanowanie roli Patriarchatu Ekumenicznego Chrześcijan Ortodoksyjnych na całym świecie oraz uznanie jego osobowości prawnej i publiczne stosowanie kościelnego tytułu Patriarchy Ekumenicznego zgodnie z odpowiednim zaleceniem Komisji Weneckiej; wzywa Turcję do pełnego poszanowania i ochrony wyjątkowej uniwersalnej wartości Hagii Sophii i muzeum Chora, wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO; zauważa z zaniepokojeniem, że Turcja nadal nie wdrożyła dwóch decyzji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO z 2021 i 2023 r., które dotyczą jej obowiązków w zakresie wprowadzenia specjalnych środków ochrony tych zabytków; ubolewa nad brakiem ochrony klasztoru Panagia Sumela, który został zaproponowany do wpisania na listę obiektów światowego dziedzictwa UNESCO; wyraża poważne zaniepokojenie aktami wandalizmu wobec miejsc kultu mniejszości i ich niszczeniem; zdecydowanie potępia ciągłe ataki z nienawiści na mniejszości alewickie, chrześcijańskie i żydowskie; wzywa władze tureckie do skutecznego prowadzenia dochodzeń i ścigania osób odpowiedzialnych za przestępstwa z nienawiści, w tym nawoływanie do nienawiści, oraz za wszelkie formy dyskryminacji mniejszości, a także do dopilnowania, aby organy regulacyjne ds. mediów stosowały normy przeciwko podżeganiu i nawoływaniu do nienawiści, w tym wobec wspólnot religijnych, zwłaszcza społeczności alewickiej, chrześcijańskiej i żydowskiej; z zadowoleniem przyjmuje planowane ponowne otwarcie seminarium na wyspie Chalki, które jest zamknięte od 1971 r., jako ważny pozytywny krok w kierunku uznania praw religijnych i praw mniejszości oraz wzywa do usunięcia wszystkich przeszkód utrudniających jego właściwe funkcjonowanie; ubolewa nad stosowaniem w ostatnich latach środków administracyjnych, takich jak kody „N-82” i „G-87”, wobec setek zagranicznych chrześcijańskich pastorów, misjonarzy i członków ich rodzin; określają ich one jako zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego bez dowodów, procesu lub skutecznych środków odwoławczych, co doprowadziło do ich deportacji z Turcji lub odmowy zgody na ponowny wjazd do kraju; wzywa rząd turecki do podjęcia wszelkich niezbędnych kroków, aby zapewnić pełną wolność religijną i niedyskryminację w ramach określonych przez ONZ oraz zgodnie z dorobkiem prawnym i zasadami UE; wzywa Turcję, aby powstrzymała się od wszelkich oświadczeń lub działań, które mogłyby zostać zinterpretowane jako ingerencja w wewnętrzne

sprawy państw członkowskich UE w odniesieniu do sytuacji mniejszości muzułmańskiej w Tracji , biorąc pod uwagę odnośne orzeczenia ETPC;

Reformy społeczno-gospodarcze i w zakresie zrównoważonego rozwoju

28. z zadowoleniem przyjmuje realizowany przez władze tureckie program stabilizacji makroekonomicznej i reform oraz ich zobowiązanie do zmniejszenia inflacji przy jednoczesnej ochronie wzrostu gospodarczego, co doprowadziło do ograniczenia inflacji i zwiększenia zaufania do liry tureckiej, o czym świadczą również niedawne konsultacje przeprowadzone przez pracowników MFW w Turcji na podstawie art. IV; zauważa, iż pomimo tych wysiłków sytuacja gospodarcza pozostaje delikatna i niestabilna, a wyniki niekonwencjonalnej polityki pieniężnej nadal wpływają na koszty utrzymania; zauważa, że ponieważ dla utrzymania się na tej drodze konieczna będzie restrykcyjna polityka pieniężna i ostrożna polityka fiskalna, należy podjąć środki mające na celu ochronę osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w szczególności emerytów;

29. zauważa, że postępująca erozja praworządności i pewności prawa nieuchronnie wpłynie negatywnie na zaufanie inwestorów i na gospodarkę; podkreśla, że zrównoważony rozwój gospodarczy wymaga silnych instytucji demokratycznych, praworządności, pewności prawa i poszanowania praw podstawowych; podkreśla ogromne skutki finansowe, jakie mogą mieć bezprawne działania władz, czego przykładem jest aresztowanie burmistrza Stambułu w marcu 2025 r., które wywołało zawirowania finansowe i duży odpływ kapitału, zmuszając właściwe władze do podjęcia nadzwyczajnych środków w celu powstrzymania upadku liry, przywrócenia zaufania inwestorów i zachowania stabilności finansowej kosztem znacznego zmniejszenia oficjalnych rezerw; jest zaniepokojony szerokim wykorzystaniem nadzwyczajnych uprawnień przyznanych Funduszowi Gwarantowania Depozytów Oszczędnościowych (TMSF), który przejął setki przedsiębiorstw prywatnych i wyznaczył im pełnomocników; objęło to duże konglomeraty i przedsiębiorstwa medialne, takie jak TELE1, i uczyniło TMSF jednym z największych podmiotów korporacyjnych w kraju; zauważa, że emigracja utalentowanych osób z Turcji ze względu na obawy dotyczące praworządności i podstawowych wolności może mieć większy negatywny wpływ na sytuację gospodarczą i społeczną;

30. przyjmuje do wiadomości niedawne ważne odkrycie przez rząd turecki dużych rezerw metali ziem rzadkich w prowincji Eskişehir, co może sprawić, że Turcja stanie się ważnym podmiotem na globalnym rynku strategicznym; podkreśla potencjał tego odkrycia w zakresie przyczyniania się do dywersyfikacji i odporności w globalnych łańcuchach dostaw metali ziem rzadkich, jak również główne

wyzwania, jakie się z nim wiążą, w tym dotyczące dostępu do zaawansowanych technologii wydobywczych i przetwórczych oraz potrzeby zapewnienia wysokich standardów ochrony środowiska i zrównoważonego zarządzania zasobami;

31. wzywa władze tureckie do wypełnienia międzynarodowych zobowiązań Turcji w odniesieniu do walki z korupcją, w szczególności do wdrożenia Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji i odpowiednich konwencji Rady Europy, oraz do zapewnienia skutecznej odpowiedzi na zalecenia wydane przez GRECO, w tym w drodze przyjęcia niezbędnego ustawodawstwa, co jest jednym z pozostałych kryteriów liberalizacji reżimu wizowego; podkreśla potrzebę poprawy uczciwości procedur udzielania zamówień publicznych, finansowania partii politycznych, sądownictwa, administracji publicznej i sektora budowlanego, które pozostają szczególnie narażone na korupcję; głęboko ubolewa nad faktem, że ostatnie postępowania w sprawie korupcji na wysokim szczeblu wszczęte przez władze były wymierzone wyłącznie w burmistrzów i samorządy opozycji, co jeszcze bardziej podważa zaufanie do skuteczności i rzeczywistej woli władz, jeśli chodzi o zwalczanie korupcji; wzywa władze tureckie do zapewnienia bezstronności i przejrzystości podejmowanych przez nie działań antykorupcyjnych; wzywa władze tureckie do wzmocnienia walki z podrabianiem produktów i do przywrócenia systemu praw własności zgodnie ze standardami międzynarodowymi;

32. z zadowoleniem przyjmuje usunięcie Turcji z szarej listy Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF) w czerwcu 2024 r., w następstwie znacznych postępów w poprawie jej systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu; wzywa Turcję do ściślejszego dostosowania się do dorobku prawnego UE i zaleceń FATF w celu dalszego wzmocnienia ram przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, w tym w zakresie identyfikowalności transferów i zapobiegania niewłaściwemu wykorzystywaniu nowych kanałów płatności i kryptoaktywów do nielegalnego finansowania;

33. zwraca uwagę, że nadal nie rozwiązano kluczowych problemów dotyczących rynku pracy, takich jak nieformalne zatrudnienie, luka płacowa między kobietami a mężczyznami i nierówności dochodowe; nadal wyraża zaniepokojenie niskim zasięgiem rokowań zbiorowych oraz poważnymi utrudnieniami w uzwiązkowieniu w sektorze prywatnym; uważa, że potrzebne są dalsze działania w celu wzmocnienia mechanizmów dialogu społecznego i sprostania pojawiającym się wyzwaniom związanym z bezpieczeństwem pracy; przypomina, że wolność związków zawodowych i dialog społeczny mają kluczowe znaczenie dla rozwoju i dobrobytu pluralistycznego społeczeństwa; wzywa władze tureckie do usunięcia – poprzez skuteczne wykorzystanie mechanizmów dialogu społecznego – przeszkód, które ograniczają prawa do zrzeszania się w związki

zawodowe i rokowań zbiorowych, oraz do uznania prawa do strajku dla urzędników służby cywilnej; ubolewa, że regularnie dochodzi do zatrzymywania działaczy związkowych w Turcji za samo wykonywanie obowiązków; potępia w związku z tym niedawne zatrzymanie Mehmeta Türkmena, przewodniczącego związku sektora włókienniczego BİRTEK-SEN, 15 marca 2026 r. i zauważa, że w 2025 r. przebywał on również w więzieniu przez ponad miesiąc; wzywa do jego natychmiastowego uwolnienia i położenia kresu nękaniu go przez sąd;

34. odnotowuje nowe tureckie prawo o klimacie z 2025 r., które weszło w życie w lipcu 2025 r., i z zadowoleniem przyjmuje uwzględnienie systemu handlu emisjami, choć zauważa, że konieczne jest jeszcze wprowadzenie w nim pewnych ulepszeń, na przykład w zakresie limitów certyfikatów; ubolewa, że Turcja nadal odnotowuje bardzo niskie wyniki w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu, i wzywa Ankarę do opracowania wiarygodnych ram prawnych dotyczących redukcji emisji; podkreśla, że plan Ministerstwa Energii i Zasobów Naturalnych dotyczący utrzymania subsydiów na rzecz krajowej energetyki węglowej oraz wysokoemisyjnego wytwarzania energii elektrycznej spowalnia postępy we wprowadzaniu odnawialnych źródeł energii; wzywa rząd turecki, również w świetle organizacji 31. konferencji ONZ w sprawie zmiany klimatu w 2026 r., do wyznaczenia ścieżki odejścia od węgla i przyspieszenia terminu osiągnięcia szczytu emisji CO^2, przewidzianego na 2038 r.; wzywa UE i władze Turcji do pogłębienia i priorytetowego traktowania współpracy w zakresie Zielonego Ładu, w szczególności jeśli chodzi o ustalanie opłat za emisję gazów cieplarnianych w kontekście mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO^2, do zajęcia się konsekwencjami dla tureckich eksporterów oraz do wspierania finansowania dekarbonizacji przemysłu i modernizacji sieci, a także realizacji strategii sprawiedliwej transformacji;

35. wyraża zaniepokojenie dobrostanem zwierząt podczas transportu z Republiki Turcji i przez jej terytorium; wzywa do przestrzegania norm międzynarodowych oraz zapobiegania nadmiernemu stłoczeniu i stresowi cieplnemu; jest zaniepokojony zgłaszanymi przypadkami zabijania bezpańskich psów i kotów oraz znęcania się nad nimi; wzywa do kontrolowania ich populacji zgodnie z normami międzynarodowymi;

Współpraca regionalna i stosunki dobrosąsiedzkie

36. ponownie wyraża uznanie dla Turcji za przyjęcie w styczniu 2026 r. około 2,7 mln uchodźców, w tym 2,3 mln Syryjczyków w ramach ochrony tymczasowej; odnotowuje, że zgodnie ze sprawozdaniem Fronteksu ze stycznia 2025 r. migracja nieuregulowana wzdłuż granicy Turcja–UE spadła o około jedną czwartą w wartościach bezwzględnych; ponownie podkreśla znaczenie współpracy z Turcją

dla skutecznego i uporządkowanego zarządzania przepływami migracyjnymi; ponadto odnotowuje, że od 2011 r. UE przeznaczyła blisko 12,5 mld EUR na pomoc Turcji we wspieraniu uchodźców i społeczności przyjmujących; popiera kontynuację finansowania unijnego w celu dalszego wspierania opieki zdrowotnej, edukacji, ochrony i integracji uchodźców w Turcji; wzywa UE i państwa członkowskie, by utrzymały i, w miarę możliwości, zwiększyły pomoc finansową na rzecz przestrzeni humanitarnej i ochronnej w Turcji, intensyfikując wysiłki na rzecz wspierania tureckich organizacji społeczeństwa obywatelskiego i organizacji kierowanych przez uchodźców;

37. wyraża zaniepokojenie pogarszaniem się warunków ochrony dla uchodźców syryjskich w Turcji, w tym zawieszeniem ubezpieczenia zdrowotnego, zamknięciem obozów dla uchodźców bez odpowiednich alternatyw oraz ograniczeniem zakresu usług świadczonych przez międzynarodowe organizacje pozarządowe i ONZ; ponadto nadal jest zaniepokojony sytuacją grup mniejszościowych, uchodźców i migrantów, którzy w 2025 r. nadal doświadczali dyskryminacji, przemocy i przymusowych powrotów; podkreśla, że Turcja musi nadal chronić syryjskich uchodźców do czasu spełnienia warunków ich powrotu; wzywa władze tureckie do przywrócenia wizyt sondujących lub równoważnych mechanizmów umożliwiających podejmowanie świadomych decyzji dotyczących powrotu; z zaniepokojeniem odnotowuje wiarygodne doniesienia ujawniające naruszenia praw człowieka w finansowanych przez UE ośrodkach detencyjnych w Turcji i wzywa Komisję do wszczęcia przejrzystego i niezależnego dochodzenia w tej sprawie; wzywa Komisję do zapewnienia najwyższej przejrzystości i dokładności podczas przydziału środków oraz do dopilnowania, aby projekty finansowane przez UE, w szczególności te związane z ośrodkami detencyjnymi i kontrolą graniczną, były zgodne ze wszystkimi odpowiednimi standardami praw człowieka; wzywa Turcję, by zapewniła pełne i niedyskryminacyjne wdrożenie oświadczenia UE–Turcja z 2016 r. oraz umowy o readmisji między UE a Turcją wobec wszystkich państw członkowskich; podkreśla, że trudna sytuacja migrantów nie może być instrumentalizowana w celach politycznych przeciwko UE lub jej państwom członkowskim; wzywa Turcję do dalszej współpracy w dobrej wierze ze wszystkimi państwami członkowskimi UE w dziedzinie migracji, aby wysłać jasny sygnał przemytnikom ludzi w celu powstrzymania dalszych nielegalnych przepływów;

38. ponownie wzywa Turcję, by przyjęła konstruktywne, a nie asertywne ani agresywne, podejście w stosunku do swoich sąsiadów; z zadowoleniem przyjmuje stały dialog między Grecją a Turcją – w tym spotkania wysokiego szczebla, takie jak szczyt między premierem Mitsotakisem a prezydentem Erdoğanem w lutym 2026 r. – który może sprzyjać konstruktywnemu otoczeniu i dalszej deeskalacji we wschodniej części Morza Śródziemnego, co ma nadrzędne znaczenie w obliczu niebezpiecznej eskalacji konfliktu w szerszym regionie;

ponownie podkreśla, jak bardzo zależy mu na zapewnieniu stabilności i bezpieczeństwa w regionie, oraz zachęca wszystkie strony do dalszego rozwijania dialogu i współpracy w celu rozwiązania wszelkich nierozstrzygniętych sporów i różnic w ramach prawa międzynarodowego; wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że Turcja nadal podtrzymuje formalną groźbę wojny przeciwko Grecji (casus belli), co jest nie do pomyślenia między sojusznikami i dobrymi sąsiadami, jeżeli Grecja skorzysta z przysługującego jej prawa do rozszerzenia swoich wód terytorialnych do 12 mil morskich na Morze Egejskie, zgodnie z art. 3 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza; ubolewa nad faktem, że Turcja nadal narusza suwerenność i suwerenne prawa państw członkowskich UE, takich jak Grecja i Republika Cypryjska, w tym poprzez promowanie doktryny „błękitnej ojczyzny”, znaczny wzrost naruszeń greckich wód terytorialnych i greckiej przestrzeni powietrznej w porównaniu z 2024 r. (chociaż te ostatnie pozostają na stosunkowo niskim poziomie), polityczną instrumentalizację systemu NAVTEX, naruszenie greckiego szelfu kontynentalnego i greckiej wyłącznej strefy ekonomicznej poprzez utrudnianie postępów w realizacji projektów dotyczących unijnej konektywności, takich jak połączenie międzysystemowe Great Sea Interconnector i gazociąg EastMed, które uznano za projekty UE będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, odrzucenie greckiego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich opublikowanego na podstawie dyrektywy w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich[6] oraz publikację tureckiego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, który obejmuje obszary podlegające suwerenności i jurysdykcji Grecji, sprzeciw wobec utworzenia przez Grecję parku morskiego na Morzu Egejskim w całości na greckich wodach terytorialnych oraz ogłoszenie w sierpniu 2025 r. utworzenia dwóch tureckich parków morskich rozciągających się na obszary podlegające jurysdykcji Grecji lub znaczny wzrost od 2024 r. nielegalnej działalności połowowej statków tureckich na greckich wodach terytorialnych; wyraża poważne zaniepokojenie projektem ustawy przygotowanym przez Narodowe Centrum Prawa Morskiego Uniwersytetu w Ankarze (DEHUKAM) kodyfikującej doktrynę „niebieskiej ojczyzny”, która może stanowić bezpośrednie naruszenie obowiązującego prawa międzynarodowego; ponawia skierowane do Turcji wezwanie, by w pełni szanowała suwerenność wszystkich państw członkowskich UE na ich morzach terytorialnych i w ich przestrzeni powietrznej, a także ich suwerennych praw, zgodnie z prawem UE i prawem międzynarodowym, w tym w ramach UNCLOS, a także ich prawo do wytyczenia granic szelfu kontynentalnego i wyłącznych stref ekonomicznych oraz prawa do poszukiwania i eksploatacji ich zasobów naturalnych; w związku z

---

6 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE z dnia 23 lipca 2014 r. ustanawiająca ramy planowania przestrzennego obszarów morskich (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 135, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj).

tym wzywa Turcję, aby nie przyjmowała żadnych przepisów, które mogłyby naruszać te zasady; przypomina, że protokół ustaleń między Libią a Turcją w sprawie delimitacji jurysdykcji morskich na Morzu Śródziemnym narusza suwerenne prawa państw trzecich, jest niezgodny z prawem morskim i nie może wywoływać żadnych skutków prawnych względem państw trzecich;

39. zdecydowanie potwierdza swoje stanowisko, że jedynym rozwiązaniem problemu cypryjskiego jest sprawiedliwe, kompleksowe, wykonalne i demokratyczne porozumienie, w ramach uzgodnionych na forum ONZ, w oparciu o dwuwspólnotową i dwustrefową federację, z jednolitą międzynarodową osobowością prawną, jednolitą suwerennością, jednolitym obywatelstwem i równością polityczną, zgodnie ze stosownymi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ, uzgodnionymi obszarami zbieżności i ramami określonymi przez sekretarza generalnego ONZ, a także zgodnie z prawem międzynarodowym oraz zasadami i wartościami, na których opiera się UE; wzywa do jak najszybszego wznowienia negocjacji w sprawie ponownego zjednoczenia Cypru pod auspicjami sekretarza generalnego ONZ, od punktu, w którym przerwano je w Crans-Montana w 2017 r.; wzywa Turcję do porzucenia niedopuszczalnej propozycji rozwiązania dwupaństwowego na Cyprze i do powrotu do uzgodnionych podstaw rozwiązania oraz ram wyznaczonych przez ONZ;

40. z zadowoleniem przyjmuje kroki podjęte przez sekretarza generalnego ONZ na rzecz wznowienia kompleksowych rozmów w sprawie rozwiązania kwestii cypryjskiej, w tym mianowanie osobistej wysłanniczki ds. Cypru; wzywa Komisję do szybkiego mianowania nowego specjalnego wysłannika Komisji Europejskiej ds. Cypru; z zadowoleniem przyjmuje dwa nieformalne spotkania w szerszym formacie, które odbyły się pod auspicjami sekretarza generalnego ONZ w Genewie w marcu 2025 r. i w Nowym Jorku w lipcu 2025 r., a także liczne spotkania na Cyprze prezydenta Nikosa Christodoulidesa i przywódcy społeczności Turków cypryjskich Tufana Erhürmana, w tym posiedzenie w grudniu 2025 r. (podczas którego we wspólnym oświadczeniu podkreślono, że ,,prawdziwym celem jest rozwiązanie problemu cypryjskiego zapewniające równość polityczną, zgodnie z rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ”; ponadto z zadowoleniem przyjmuje stanowisko obu stron po wybraniu nowego przywódcy społeczności Turków cypryjskich, w związku z czym znów można mieć nadzieję na stworzenie warunków sprzyjających wznowieniu negocjacji w sprawie rozwiązania konfliktu; z dużym zadowoleniem przyjmuje porozumienie w sprawie dalszych środków budowy zaufania jako pozytywny i istotny krok oraz zachęca do wdrażania tych środków; zdecydowanie popiera kontynuację kontaktów między obiema stronami pod auspicjami sekretarza generalnego ONZ oraz pracę jego osobistej wysłanniczki ds. Cypru; wzywa UE i jej państwa członkowskie do stanowczego poparcia kontynuacji tego dialogu oraz do pozostawania w gotowości do udzielenia wszelkiego niezbędnego

wsparcia, aby ten proces mógł zakończyć się powodzeniem; zachęca wszystkie strony do wykorzystania tej dynamiki do wznowienia negocjacji, aby nie zaprzepaścić tej szansy;

41. wzywa Turcję do poszanowania statusu strefy buforowej i mandatu UNFICYP, do zaprzestania i cofnięcia wszystkich jednostronnych działań i naruszeń na terytorium i w pobliżu strefy buforowej, a także do powstrzymania się od dalszych takich działań i prowokacji, w tym od nękania i zastraszania rolników; ponawia swój apel o współpracę między Republiką Cypryjską, Turcją, Zjednoczonym Królestwem i ONZ w celu wdrożenia konkretnych środków na rzecz demilitaryzacji strefy buforowej, aby zmniejszyć napięcia i przyczynić się do stworzenia warunków sprzyjających wznowieniu negocjacji pod przewodnictwem ONZ; apeluje do Turcji, by wycofała się ze Strovilii i ułatwiła pełne wdrożenie porozumienia z Pily; ponadto wzywa Turcję, by wycofała swoje wojska z Cypru oraz powstrzymała się od wszelkich jednostronnych działań, które utrwaliłyby stały podział wyspy, i od działań zmieniających równowagę demograficzną; zdecydowanie potępia próby Turcji mające na celu podniesienie statusu podmiotu separatystycznego na okupowanym Cyprze, w tym za pośrednictwem Organizacji Państw Turkijskich oraz Organizacji Współpracy Islamskiej, i wzywa wszystkie państwa do poszanowania suwerenności Cypru zgodnie z rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ; potępia podejmowane przez Turcję działania mające na celu „otwarcie” Warosii i zasiedlenie jej przez osoby inne niż jej pełnoprawni mieszkańcy, co stanowi naruszenie rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ; apeluje do Turcji, by odstąpiła od nielegalnych działań oraz by przekazała obszar Warosii jej prawowitym mieszkańcom pod tymczasową administracją ONZ, zgodnie z wezwaniem zawartym w rezolucjach Rady Bezpieczeństwa ONZ 550(1984) i 789(1992); ubolewa nad próbami przekształcenia Warosii w atrakcję „czarnej turystyki”, ponieważ nadają one tragedii wymiar sensacji oraz naruszają godność i prawa prawowitych mieszkańców; potępia trwające zawłaszczanie, sprzedaż i nielegalną zabudowę nieruchomości należących do Greków cypryjskich na okupowanych terytoriach; jest nadal głęboko zaniepokojony ograniczeniami i przeszkodami edukacyjnymi i religijnymi, z jakimi borykają się enklawy Greków cypryjskich; wzywa Turcję do zacieśnienia współpracy z Radą Europy oraz jej odpowiednimi organami i instytucjami, do uwzględnienia ich kluczowych zaleceń, do pełnego wdrożenia EKPC w odniesieniu do poszanowania wolności religii, wolności opinii i wypowiedzi oraz prawa do dostępu i kultu, w tym prawa do prowadzenia ceremonii religijnych i korzystania z dziedzictwa kulturowego, a także do powstrzymania celowego niszczenia dziedzictwa kulturowego i religijnego; pochwala prace Komisji Technicznej ds. Dziedzictwa Kulturowego, w której skład wchodzą przedstawiciele obu społeczności, na rzecz odtwarzania wielu zniszczonych zabytków; ubolewa, że Turcja nadal odmawia przestrzegania międzynarodowego prawa lotnictwa cywilnego i ustanowienia kanału komunikacji między ośrodkami

kontroli ruchu lotniczego w Turcji i Republice Cypryjskiej, którego brak niesie ze sobą rzeczywiste ryzyko i zagrożenia dla bezpieczeństwa, wskazane przez Agencję Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego i Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Pilotów Linii Lotniczych; ponownie wzywa Turcję, by wypełniła zobowiązanie do pełnego i niedyskryminacyjnego wdrożenia protokołu dodatkowego do układu z Ankary wobec wszystkich państw członkowskich, w tym Republiki Cypryjskiej, oraz by wypełniła zobowiązania podjęte wobec Unii zgodnie z ramami negocjacyjnymi z października 2005 r.;

42. ponawia swój apel do Turcji o zapewnienie tureckiej wspólnocie cypryjskiej niezbędnej przestrzeni, aby mogła działać zgodnie ze swoją rolą prawowitej wspólnoty na wyspie, co jest prawem gwarantowanym przez konstytucję Republiki Cypryjskiej; ponawia apel do Komisji o wzmożenie starań na rzecz nawiązania kontaktu z turecką wspólnotą cypryjską, tak aby ułatwić rozwiązanie problemu cypryjskiego, i przypomina, że jej miejsce jest w Unii Europejskiej; wzywa wszystkie zaangażowane strony do wykazania większej odwagi przy zbliżaniu społeczności; podkreśla, że po kompleksowym rozwiązaniu problemu cypryjskiego na całej wyspie musi zostać wdrożony dorobek prawny UE; przyjmuje do wiadomości roczne sprawozdanie Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka i sekretarza generalnego ONZ w sprawie Cypru; jest nadal zaniepokojony ograniczeniami wolności wypowiedzi i wolności mediów, w tym przemocą lub groźbami przemocy wobec działaczy na rzecz praw człowieka należących do społeczności Turków cypryjskich, a w szczególności dziennikarzy, którzy krytykowali wpływy Turcji, takich jak dziennikarz ze społeczności Turków cypryjskich Şener Levent i przewodniczący Związku Dziennikarzy Turków Cypryjskich Ali Kişmir; odnotowuje istotne prace Komisji ds. Osób Zaginionych na Cyprze i apeluje o poprawę dostępu do stref wojskowych okupowanych przez armię turecką, o dostęp do jej archiwów wojskowych oraz o informacje o przenoszeniu szczątków na nowe miejsce pochówku;

43. podkreśla znaczenie wzmocnienia współpracy między UE a Turcją w kwestiach regionalnego bezpieczeństwa, zwłaszcza w świetle zmieniającego się krajobrazu geopolitycznego; potwierdza w tym kontekście strategiczne i geopolityczne znaczenie Turcji, która jest też sojusznikiem w NATO, oraz jej rosnące obecność, wpływy i rolę mediatora i pośrednika na obszarach krytycznych dla bezpieczeństwa międzynarodowego i strategicznych interesów UE, takich jak region Morza Czarnego, w tym Ukraina, Zakaukazie oraz Bliski Wschód, a także w innych istotnych obszarach współpracy, takich jak zarządzanie migracją, zwalczanie terroryzmu i bezpieczeństwo energetyczne; przyznaje, że Turcja nadal aktywnie uczestniczy w misjach i operacjach UE w zakresie zarządzania kryzysowego oraz wnosi w nie znaczący wkład; podkreśla, że pragmatyczną współpracę z Turcją w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony można zacieśnić tam,

gdzie leży to w obopólnym interesie strategicznym; niemniej jednak jest nadal głęboko zaniepokojony faktem, że Turcja nadal wyklucza jedno z państw członkowskich ze współpracy z NATO; wzywa Turcję, by nie wykorzystywała swojego członkostwa w NATO do blokowania współpracy między UE a NATO;

44. ubolewa nad niskim poziomem dostosowania Turcji do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE (WPZiB), który spadł z 6 % w 2024 r. do rekordowo niskiego poziomu 4 % w 2025 r.; zauważa jednak, że wskaźnik ten, oparty wyłącznie na statystykach dotyczących zgodności z oświadczeniami wysokiej przedstawicielki / wiceprzewodniczącej Komisji oraz decyzjami Rady w sprawie sankcji, może nie odzwierciedlać w pełni wszystkich poziomów działania i dialogu w ramach współpracy w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa; w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje niedawną intensyfikację dialogu z UE oraz aktywny udział w misjach i operacjach UE w zakresie zarządzania kryzysowego w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, a także znaczący wkład w te działania; odnotowuje nasilające się antyzachodnie nastawienie władz tureckich; wyraża zaniepokojenie jego możliwymi konsekwencjami dla interesów UE na Bałkanach Zachodnich, w regionie Morza Czarnego, na Zakaukaziu, w regionie Morza Śródziemnego i na Bliskim Wschodzie; uważa jednak, że w obecnym krajobrazie geopolitycznym istotne jest zbadanie możliwości współpracy z Turcją w kontekście obecnych i przyszłych strategii politycznych UE w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa; wzywa jednak władze tureckie do pilnego zajęcia się kwestią wyjątkowo niskiego poziomu dostosowania kraju do WPZiB oraz do usunięcia innych kluczowych przeszkód utrudniających budowanie niezbędnego zaufania wśród partnerów i sojuszników, takich jak utrzymywanie casus belli wobec jednego z państw członkowskich UE, kwestionowanie suwerenności innych państw lub utrzymywanie rosyjskiego systemu obrony powietrznej S-400; zauważa z niepokojem, że Turcja złożyła wniosek o członkostwo w BRICS+, choć obecnie ma status partnera, i rozważa podobne podejście w odniesieniu do Szanghajskiej Organizacji Współpracy; wyraża poważne zaniepokojenie zasadniczą sprzecznością między potencjalnym pełnym członkostwem Turcji w BRICS+ a jej procesem przystąpienia do UE; podkreśla, że takie działanie, odzwierciedlające nieliberalny model globalnego i regionalnego zarządzania, może utrudnić dążenie do bardziej kompleksowego partnerstwa między UE a Turcją;

45. w odniesieniu do rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie uznaje wysiłki Turcji zmierzające do pełnienia roli pośrednika i potencjalnego mediatora, co znajduje potwierdzenie w organizacji kilku bezpośrednich rozmów między obiema stronami w Stambule, a także w zapewnianiu Ukrainie pomocy wojskowej, dyplomatycznej i humanitarnej, w tym sprzętu obronnego, co przyczyniło się do wsparcia wysiłków obronnych Ukrainy; przyznaje, że Turcja

tradycyjnie zajmuje stanowisko polegające na niepopieraniu sankcji przyjmowanych poza ramami ONZ; nadal ubolewa jednak, że Turcja nie dostosowuje się do środków ograniczających UE wobec Rosji, ale z zadowoleniem przyjmuje działania, jakie Turcja podjęła w celu zapobieżenia obchodzeniu sankcji za pośrednictwem jej terytorium, takie jak zapobieganie reeksportowi wspólnych produktów o wysokim priorytecie, które to działania przynoszą pewne rezultaty, a także apeluje o dostosowanie do unijnych ram sankcji wobec Rosji; wzywa władze tureckie do zintensyfikowania starań w zakresie wykrywania obchodzenia środków ograniczających i zapobiegania temu, w szczególności w odniesieniu do zaawansowanych produktów technologicznych wykorzystywanych przez Rosję do celów wojskowych; wzywa również do zapobiegania „fałszywemu tranzytowi” tych produktów do Rosji przez Azję Środkową, rozszerzenia tych środków na inne towary o krytycznym znaczeniu gospodarczym, ograniczenia wykorzystywania zasobów energetycznych pochodzących z Rosji oraz wyeliminowania związanego z rosyjską „flotą cieni” ryzyka w obszarze bezpieczeństwa morskiego i środowiskowego; wyraża ponadto zaniepokojenie, że Turcja nie ogranicza działalności rosyjskich państwowych środków masowego przekazu w związku z rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie; odnotowuje powszechne występowanie prorosyjskich narracji i powiązanej z Rosją dezinformacji w tureckiej przestrzeni informacyjnej, szczególnie w odniesieniu do Ukrainy, NATO i bezpieczeństwa energetycznego; wzywa Turcję do wzmożenia wysiłków na rzecz przeciwdziałania zagranicznej manipulacji informacją i dezinformacji; odnotowuje z zaniepokojeniem, że Turcja – za pośrednictwem gazociągów TurkStream i Blue Stream – jest głównym importerem rosyjskiego gazu ziemnego, a także głównym źródłem ropy naftowej i produktów naftowych; ponownie wyraża zaniepokojenie ścisłą współpracą Turcji z Rosją w zakresie budowy dużych elektrowni jądrowych, w tym elektrowni jądrowej Akkuyu, która ma zostać uruchomiona w 2026 r. i której właścicielem oraz operatorem jest rosyjska państwowa korporacja energetyki jądrowej Rosatom; apeluje do rządu tureckiego, by przystąpił do konwencji z Espoo, która zobowiązuje strony do powiadamiania krajów sąsiadujących o rozważanych dużych projektach, które mogą mieć znaczący negatywny transgraniczny wpływ na środowisko;

46. wyraża zaniepokojenie bliskimi stosunkami dyplomatycznymi, gospodarczymi i energetycznymi Turcji z Islamską Republiką Iranu, w tym regularnymi kontaktami na wysokim szczeblu, stałymi stosunkami handlowymi oraz dalszym importem irańskiego gazu; wyraża ubolewanie z powodu niedostosowania się Turcji do reakcji UE na irańskie represje wobec protestujących, w tym do środków ograniczających dotyczących Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej; przyjmuje do wiadomości niedawne sprawy sądowe w Stanach Zjednoczonych dotyczące Halk Bankası A.Ş. (Halkbank), w tym postępowania związane z uchylaniem się od sankcji i

programami prania pieniędzy; wzywa Turcję do stopniowego dostosowania się do stanowisk WPZiB UE oraz unijnego reżimu sankcji; odnotowuje z zaniepokojeniem, że operacje wojskowe przeciwko reżimowi irańskiemu będą miały konsekwencje dla Turcji ze względu na jej bliskość geograficzną, w tym poprzez skutki uboczne, w szczególności w zakresie ponownej presji migracyjnej; podkreśla znaczenie koordynacji regionalnej i ścisłej współpracy z Turcją i innymi partnerami międzynarodowymi w tym kontekście;

47. z zadowoleniem przyjmuje długoletnie stanowisko Turcji na rzecz rozwiązania dwupaństwowego w sprawie konfliktu izraelsko-palestyńskiego, które jest zgodne ze stanowiskiem UE, oraz jej aktywne uczestnictwo w „globalnym sojuszu na rzecz wdrożenia rozwiązania dwupaństwowego” na rzecz jego wdrożenia; z zadowoleniem przyjmuje wkład Turcji w działania mediacyjne dotyczące zawieszenia broni w Strefie Gazy oraz w odniesieniu do szczytu pokojowego w sprawie Gazy w październiku 2025 r. w Szarm el-Szejk; potępia władze Turcji za aktywne wspieranie Hamasu – ugrupowania uznanego przez UE za organizację terrorystyczną – i odmowę uznania go za organizację terrorystyczną, co jest niezgodne z polityką zagraniczną i bezpieczeństwa UE; ubolewa nad faktem, że Turcja nie potępiła ataku z 7 października 2023 r. na Izrael, przeprowadzonego przez Hamas; przestrzega Turcję przed nawiązywaniem kontaktów z podmiotami regionalnymi powiązanymi z programami ekstremistycznymi i zauważa, że takie powiązania mogą skomplikować stosunki między UE a Turcją oraz wpłynąć na stabilność w regionie; wzywa Turcję do dalszego zdecydowanego opierania się na systemie wielostronnym, którego trzonem jest Organizacja Narodów Zjednoczonych, jako podstawowych ramach służących wypracowaniu wszechstronnego, sprawiedliwego i trwałego rozwiązania konfliktu izraelsko-palestyńskiego;

48. odnotowuje zwiększony wpływ Turcji na rozwój sytuacji w Syrii po upadku reżimu Assada oraz jej intensywne zaangażowanie we współpracę z obecnymi przejściowymi władzami syryjskimi, co obejmuje zapewnienie im szkolenia wojskowego i wsparcia doradczego; jest nadal zaniepokojony dalszą obecnością sił tureckich w tym kraju oraz udziałem wspieranych przez Turcję ugrupowań zbrojnych w ostatnich aktach przemocy na północy i północnym wschodzie Syrii, w tym przeciwko grupom, które odegrały decydującą rolę w międzynarodowej walce z Daisz; potępia ustanowienie długoterminowej infrastruktury wojskowej i struktur administracyjnych na okupowanych obszarach pod kontrolą Turcji; wzywa Turcję do konstruktywnej współpracy z władzami syryjskimi, do poszanowania suwerenności i integralności terytorialnej Syrii oraz do zajęcia się swoimi obawami dotyczącymi bezpieczeństwa w pełnej zgodności z prawem międzynarodowym, przy jednoczesnym zapewnieniu wszystkim Syryjczykom, w tym Kurdom, możliwości korzystania z bezpieczeństwa i praw podstawowych, a także do powstrzymania się od jakiejkolwiek ingerencji w procesy wewnętrzne

Syrii; potępia ataki na ludność cywilną podczas ostatniego aktu przemocy między armią syryjską a dowodzonymi przez Kurdów Demokratycznymi Siłami Syrii (SDF), powodujące liczne ofiary śmiertelne i przesiedlenia wielu cywilów, a także brak dostępu do pomocy humanitarnej; wyraża nadzieję, że najnowsze porozumienie między syryjskim rządem przejściowym a SDF, które przewiduje stopniowe włączenie kurdyjskich sił i instytucji w struktury państwa oraz historyczne uznanie praw kulturalnych, językowych i obywatelskich Kurdów, pozwoli zapewnić stabilność północno-wschodniego regionu Syrii, co ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia inkluzywnej transformacji politycznej w tym kraju; ostrzega, że każde poważne pogorszenie bezpieczeństwa regionalnego może sprzyjać odrodzeniu się Daiszu; podkreśla, że wszelkie przekazywanie dorosłych bojowników i osób podejrzanych o przynależność do Daisz, pochodzących z ośrodków detencyjnych w Syrii, do Turcji lub za pośrednictwem Turcji, musi podlegać skutecznym mechanizmom nadzoru, monitorowania i wymiany informacji, w tym w przypadku wszelkich transferów transgranicznych; odnotowuje, że odbudowa gospodarki Syrii wymaga znacznych inwestycji, i docenia zainteresowanie Turcji wniesieniem wkładu w te działania; wyraża poparcie dla ścisłej i konstruktywnej współpracy między UE a Turcją w tym zakresie;

49. ponownie wyraża poparcie dla normalizacji stosunków między Armenią a Turcją w interesie pojednania, stosunków dobrosąsiedzkich, stabilności i bezpieczeństwa w regionie oraz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także z zadowoleniem przyjmuje dotychczasowe postępy, w tym złagodzenie niektórych procedur wizowych, przygotowania do zbliżającego się otwarcia granicy dla obywateli państw trzecich i posiadaczy paszportów dyplomatycznych oraz wznowienie bezpośrednich lotów Turkish Airlines; zachęca Turcję do zdecydowanego kontynuowania tego procesu w sposób niezależny, bez podporządkowywania go stosunkom z państwami trzecimi; wzywa oba kraje do dalszych działań na rzecz poprawy połączeń komunikacyjnych w celu ułatwienia lądowego połączenia między Europą a Azją, a także do wspierania pojednania historycznego, poprawy klimatu gospodarczego i zacieśnienia kontaktów międzyludzkich; popiera działania Komisji na rzecz przedstawienia międzyregionalnego programu unijnego na rzecz konektywności, obejmującego Turcję, Armenię i Azerbejdżan – w tym projekty takie jak linia kolejowa Kars-Tbilisi-Baku – z dużym potencjałem przyczynienia się do stabilności w regionie oraz do rozwoju gospodarczego i społecznego; zachęca Turcję do wspierania procesu pokojowego między Armenią a Azerbejdżanem i ponownie zachęca Turcję do uznania ludobójstwa Ormian, aby utorować drogę do prawdziwego pojednania między narodem tureckim i ormiańskim oraz w pełni wywiązać się z zobowiązań dotyczących ochrony ormiańskiego dziedzictwa kulturowego;

Szersze stosunki między UE a Turcją

50. ponownie wyraża głębokie przekonanie, że – abstrahując od procesu akcesyjnego, który obecnie utknął w martwym punkcie ze względu na niespełnienie kryteriów kopenhaskich i brak reform demokratycznych – Turcja jest krajem o strategicznym znaczeniu; podkreśla, jak ważne jest utrzymanie konstruktywnego dialogu i pogłębienie współpracy w obszarach wspólnego zainteresowania strategicznego, w tym w odniesieniu do Cypru, w sposób stopniowy, proporcjonalny i odwracalny i zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z kwietnia 2024 r.; potwierdza, że UE nadal jest zdecydowana utrzymywać jak najlepsze stosunki z Turcją w oparciu o dialog, szacunek i wzajemne zaufanie, zgodnie z prawem międzynarodowym i zasadą stosunków dobrosąsiedzkich;

51. z zadowoleniem przyjmuje w tym kontekście pogłębienie relacji między UE a Turcją, niezależnie od procesu akcesyjnego, w obszarach wspólnego zainteresowania i zgodnie z zaleceniami zawartymi we wspólnym komunikacie w sprawie stosunków między UE a Turcją z dnia 29 listopada 2023 r., które to pogłębienie przebiega w sposób stopniowy, proporcjonalny i odwracalny; ponadto z zadowoleniem przyjmuje niedawne dialogi wysokiego szczebla dotyczące handlu i gospodarki, migracji i bezpieczeństwa, klimatu oraz nauki, badań, technologii i innowacji; ponownie wzywa do wznowienia wszystkich odpowiednich dialogów wysokiego szczebla oraz do ustanowienia w razie potrzeby zorganizowanych dialogów wysokiego szczebla w sprawie współpracy sektorowej, aby sprostać innym wspólnym wyzwaniom;

52. popiera pogłębienie programu na rzecz konektywności z Turcją w dziedzinie energii, transportu, technologii cyfrowych i kontaktów międzyludzkich, zgodnie z prawem unijnym i międzynarodowym, jako przykład dobrej pragmatycznej i wzajemnie korzystnej współpracy, która może sprzyjać pokojowi i stabilności w regionie; podkreśla strategiczne znaczenie przyspieszenia realizacji kluczowych projektów infrastrukturalnych poprawiających konektywność między UE a Turcją, przy zapewnieniu dostosowania do rozszerzonych sieci transeuropejskich; podkreśla znaczenie Turcji dla rozwoju i funkcjonowania inicjatyw w zakresie konektywności transkontynentalnej, w tym coraz ważniejszego alternatywnego szlaku handlowego między Europą a Azją (korytarz środkowy), który mógłby znacząco przyczynić się do wzmocnienia odporności łańcucha dostaw UE i współpracy gospodarczej oraz może odegrać ważną rolę w realizacji szerszych celów UE w zakresie autonomii strategicznej; wzywa do terminowej realizacji projektu autostrady wokół Morza Czarnego i połączeń kolejowych; z zadowoleniem przyjmuje gotowość Turcji do inwestowania w budowę autostrady wokół Morza Czarnego łączącej Turcję, Bułgarię i Rumunię;

53. wzywa Komisję, by w oparciu o pozytywne doświadczenia z innymi krajami kandydującymi podjęła niezbędne działania w celu jak najszybszego rozszerzenia unijnego systemu znoszącego opłaty

roamingowe również na Turcję; wzywa Komisję do rozważenia rozszerzenia jednolitego obszaru płatności w euro i innych odpowiednich programów z myślą o zacieśnianiu kontaktów międzyludzkich; z zadowoleniem przyjmuje znaczne postępy poczynione we współpracy naukowej i badawczej w okresie sprawozdawczym, w szczególności związane z uczestnictwem w programie „Horyzont Europa”; popiera udział Turcji w Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności i wzywa do pogłębienia współpracy między UE a Turcją w dziedzinie ochrony ludności i odpornej infrastruktury, zwracając uwagę na potrzebę wzmocnienia zdecentralizowanych zdolności gmin, udziału społeczeństwa obywatelskiego, lepszej koordynacji i komunikacji publicznej;

54. ponownie zaznacza, że trzeba w pełni wdrożyć i zmodernizować unię celną UE, zwłaszcza biorąc pod uwagę obecny krajobraz geopolityczny; ma świadomość, jak duże znaczenie przywiązują do aktualizacji tego obowiązującego od ponad 30 lat instrumentu duże sektory gospodarek UE i Turcji; jest gotów wspierać unowocześnioną unię celną o szerszym, wzajemnie korzystnym zakresie, która mogłaby obejmować znaczne korzyści gospodarcze i strategiczne dla obu partnerów, wzmacniając handel, inwestycje i odporność łańcucha dostaw, wspierając transformację cyfrową i ekologiczną, zamówienia publiczne i zobowiązania dotyczące zrównoważonego rozwoju oraz przyczyniając się do bezpieczeństwa gospodarczego zarówno UE, jak i Turcji; podkreśla jednak, że aby Parlament na zakończenie tego procesu wyraził zgodę, taka modernizacja musiałaby opierać się na silnej warunkowości dotyczącej praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania prawa międzynarodowego, dostosowania się do WPZiB i stosunków dobrosąsiedzkich (co obejmuje pełne wdrożenie przez Turcję protokołu dodatkowego w sprawie rozszerzenia układu z Ankary na wszystkie państwa członkowskie bez wyjątku i w niedyskryminacyjny sposób), a także obejmować środki wspierające zieloną transformację i pomagające małym i średnim przedsiębiorstwom w dostosowaniu się do nowych warunków; z zadowoleniem przyjmuje pozytywne działania, w tym ograniczenie barier handlowych zaobserwowane w ostatnim okresie, również po przeprowadzeniu dialogu wysokiego szczebla poświęconego handlowi;

55. podkreśla znaczenie dla handlu między UE a Turcją przyszłych inicjatyw Komisji, takich jak Akt w sprawie przyspieszenia rozwoju przemysłu i podejście „Made in Europe”; inicjatywy te mogą wiązać się z surowymi wymogami, które mogą ostatecznie wymagać gruntownej zmiany przepisów UE dotyczących zamówień publicznych i poważnie wpłynąć na już i tak przestarzałą unię celną między UE a Turcją; z zadowoleniem odnotowuje fakt, że wniosek Komisji dotyczący Aktu w sprawie przyspieszenia rozwoju przemysłu już teraz przewiduje, że materiały pochodzące od partnerów, z którymi UE zawarła umowę ustanawiającą strefę wolnego handlu lub unię celną (takimi jak Turcja), będzie się uznawać za będące pochodzenia

unijnego; popiera to podejście i wzywa do tego, by wszelkie przyszłe projekty aktów prawnych w tej dziedzinie były zgodne z tym duchem i zawsze uwzględniały znaczenie dalszej integracji rynków i gospodarek krajów kandydujących, zwłaszcza tych, które zawarły unię celną z UE;

56. z głębokim ubolewaniem zauważa, że Turcja nie poczyniła postępów w kierunku spełnienia wymaganych kryteriów liberalizacji reżimu wizowego; ponownie wyraża gotowość do rozpoczęcia procesu liberalizacji reżimu wizowego, gdy tylko władze tureckie w pełni spełnią sześć jasno określonych niespełnionych wymogów w sposób niedyskryminacyjny wobec wszystkich państw członkowskich, dostosowując się do polityki wizowej UE; ubolewa, że obywatele Turcji mają problemy z wnioskami o wizy do państw członkowskich UE ze względu na znaczny wzrost zainteresowania i obawy przed nadużywaniem systemu; uznaje jednak polityczne zaangażowanie w poprawę dostępu do wiz i apeluje o wzmożone starania obu stron w celu usunięcia pozostałych barier technicznych i administracyjnych; wzywa państwa członkowskie do zwiększenia zasobów przeznaczonych na tę kwestię; popiera środki dotyczące ułatwień wizowych, w szczególności w odniesieniu do działalności gospodarczej i studentów uczestniczących w programie Erasmus; głęboko ubolewa nad ciągłymi próbami obwiniania UE za brak postępów w tej dziedzinie przez władze tureckie, które jednocześnie nie podejmują niezbędnych działań w celu spełnienia pozostałych wymogów; przypomina Turcji, że brak wymiernych i skumulowanych postępów w zakresie niespełnionych warunków ma bezpośredni wpływ na działalność gospodarczą i studentów uczestniczących w programie Erasmus; ubolewa, że rząd turecki nadużywa paszportów specjalnych, których liczba jest nieznana, a jednocześnie nie podejmuje niezbędnych działań w celu stworzenia ram, które mogłyby przynieść korzyści całemu społeczeństwu; wzywa rząd turecki do usunięcia pozostałych przeszkód uniemożliwiających wznowienie dialogu w sprawie liberalizacji reżimu wizowego i jednocześnie wzywa Radę, aby po podjęciu tych kroków również podjęła działania; odnotowuje decyzję UE i państw członkowskich z dnia 15 lipca 2025 r. o wprowadzeniu ram kaskadowych dotyczących wiz;

57. z zadowoleniem przyjmuje wznowienie działalności Europejskiego Banku Inwestycyjnego w Turcji oraz turecką platformę inwestycyjną w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, która umożliwia silniejsze wsparcie inwestycyjne za pośrednictwem programów gwarancyjnych w obszarze trzech nadrzędnych priorytetów politycznych, a mianowicie w ramach Zielonego Ładu i strategii Global Gateway oraz w zakresie zatrudnienia i wzrostu gospodarczego, zgodnie z odpowiednimi warunkami dotyczącymi poszanowania wartości UE; podkreśla, że trzeba dopilnować, by żadne programy UE nie przynosiły korzyści

podmiotom w Turcji, które nie przestrzegają podstawowych wartości UE;

58. popiera decyzję podjętą przez stronę UE wspólnej komisji parlamentarnej UE–Turcja o przełożeniu jej 82. posiedzenia zaplanowanego na dni 14–15 kwietnia 2025 r. w Ankarze, w następstwie zatrzymania i aresztowania burmistrza Stambułu Ekrema İmamoğlu i innych osób; podtrzymuje pogląd, że dialog parlamentarny pozostaje kluczową częścią relacji między UE a Turcją, i wyraża nadzieję, że prace wspólnej komisji parlamentarnej UE–Turcja zostaną wkrótce wznowione, gdy pozwolą na to warunki; ubolewa nad decyzją władz tureckich o niezaproszeniu Parlamentu Europejskiego do obserwacji wyborów prezydenckich i parlamentarnych w maju 2023 r., w kontekście zarzutów dotyczących niesprawiedliwego traktowania, i odnotowuje, że zaproszono Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy i Zgromadzenie Parlamentarne Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie; wyraża nadzieję, że misja Parlamentu Europejskiego zostanie zaproszona do obserwowania następnych wyborów w tym kraju;

Dalsze perspektywy stosunków między UE a Turcją

59. ponownie zaznacza, że rząd turecki nie podjął niezbędnych kroków, aby zaradzić fundamentalnym niedociągnięciom w obszarze demokracji w kraju, i w związku z tym twierdzi, że w obecnych okolicznościach nie można wznowić procesu przystąpienia Turcji do UE, choć uznaje demokratyczne i proeuropejskie aspiracje znacznej części społeczeństwa tureckiego; odnotowuje niedawne apele ważnych przywódców opozycji tureckiej opowiadających się za wznowieniem zaangażowania i ponownym rozpoczęciem negocjacji akcesyjnych; wyraża uznanie dla tego nowatorskiego i odważnego podejścia; pozostaje jednak sceptyczny co do jego wsparcia, chyba że ze strony rządu tureckiego nadejdzie wyraźny sygnał o jego gotowości do ponownego zaangażowania się w proces przystąpienia do UE poprzez konkretne i wiarygodne działania;

60. przypomina, że podobnie jak w przypadku wszystkich innych kandydatów proces akcesyjny zależy od pełnej zgodności z kryteriami kopenhaskimi i od normalizacji stosunków z wszystkimi państwami członkowskimi UE; podkreśla, że konstruktywne zaangażowanie Turcji, w tym w odniesieniu do problemu cypryjskiego, nadal ma kluczowe znaczenie dla zacieśnienia współpracy między UE a Turcją; uważa w związku z tym, że dążąc do realizacji swoich deklarowanych aspiracji unijnych, władze tureckie powinny kłaść mniejszy nacisk na potencjał kraju w zakresie bezpieczeństwa i obrony, a zamiast tego zająć się poważnym kryzysem demokracji w kraju; zwraca uwagę, że zobowiązuje się do przyspieszenia procesu akcesyjnego, pod warunkiem że rząd turecki podejmie te niezbędne kroki;

61. ponownie wzywa rząd Turcji do konstruktywnej współpracy z instytucjami UE i państwami członkowskimi oraz do kontynuowania prac na rzecz bliższego, bardziej dynamicznego i strategicznego partnerstwa, wykraczającego poza obecnie zamrożony proces akcesyjny, na podstawie odpowiednich konkluzji Rady i Rady Europejskiej oraz ustalonych warunków; podkreśla potrzebę rozpoczęcia procesu refleksji nad tym, w jaki sposób te nowe konstruktywne i postępowe ramy dla stosunków między UE a Turcją, opierające się na poszanowaniu zasad demokratycznych, praworządności i praw podstawowych, mogą uwzględniać interesy wszystkich zainteresowanych stron; podkreśla potrzebę wzmocnienia partnerstwa między UE a Turcją, na przykład poprzez modernizację i udoskonalenie obecnego układu o stowarzyszeniu;

62. uważa jednak, że dalsze osłabianie demokracji i praworządności w najbliższej przyszłości spowoduje jedynie, że kraj ten będzie się coraz bardziej oddalał od UE, niszcząc zaufanie, które jest niezbędne do rzeczywistego zacieśnienia współpracy i partnerstwa w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, takich jak handel, energia czy bezpieczeństwo;

63. uważa, że w interesie UE leży ponowna ocena, w jaki sposób Turcja może pozostać związana z UE, nie tylko pod względem standardów, ale także wartości i zasad, oraz opracowanie inicjatyw politycznych zgodnych z tym celem; jest zaniepokojony stopniową konsolidacją kolejnego autokratycznego systemu w bezpośrednim sąsiedztwie UE, ponieważ taki rozwój sytuacji ma bezpośrednie i dalekosiężne konsekwencje dla długoterminowych interesów i stabilności Unii; wzywa wszystkie instytucje UE, państwa członkowskie i Radę Europejską do głośnego sprzeciwiania się ciągłemu regresowi demokracji i naruszeniom praw człowieka w Turcji, w szczególności w odniesieniu do trwającego demontażu demokracji pluralistycznej, ponieważ nie stoi to w sprzeczności z dążeniem do jak najlepszych stosunków między UE a tym krajem; wzywa Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych do dopilnowania, by programy wizyt wysokich rangą urzędników w Turcji obejmowały szerokie grono przedstawicieli środowisk politycznych i społeczeństwa obywatelskiego, co pozwoli uzyskać pełniejszy obraz sytuacji w tym kraju;

64. przypomina o swoim zdecydowanym zaangażowaniu na rzecz utrzymania wsparcia dla niezależnego społeczeństwa obywatelskiego w Turcji; wzywa Komisję do podtrzymywania i zwiększania wsparcia politycznego i finansowego dla prężnego i prodemokratycznego społeczeństwa obywatelskiego w Turcji, którego działania mogą przyczynić się do wykształcenia woli politycznej niezbędnej do pogłębienia stosunków między UE a Turcją; jest zdania, że choć podejścia oparte na zachętach i podejścia transakcyjne sprawdzają się w wielu obszarach współpracy między UE a Turcją, nie przyczyniły się one do postępów w demokratyzacji tego kraju;

podkreśla w tym względzie, że wznowienie procesu akcesyjnego zależy przede wszystkim od niezachwianej woli politycznej władz Turcji i społeczeństwa tureckiego, aby stać się pełnoprawną demokracją, co nie może zostać narzucone przez UE;

65. ponawia apel o umocnienie i pogłębienie wzajemnej wiedzy oraz zrozumienia między społeczeństwami Turcji i UE, a także o wspieranie rozwoju kultury i wymiany społeczno-kulturowej oraz zwalczanie wszelkich przejawów uprzedzeń społecznych, religijnych, etnicznych lub kulturowych; w tym kontekście podkreśla znaczenie ułatwiania wymiany międzyludzkiej dla stosunków między UE a Turcją, zwłaszcza w kontekście promowania demokracji, praworządności i praw człowieka; zachęca Turcję i UE do propagowania wspólnych wartości, w szczególności poprzez wspieranie młodzieży;

°

° °

66. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Radzie i Komisji; zwraca się o przetłumaczenie niniejszej rezolucji na język turecki i przekazanie jej prezydentowi, rządowi i parlamentowi Republiki Turcji.